Ватан севмак иймондандур!

Ўзбекистон овози

Газетага 1918 йил 21 июнда «Иштирокиюн» номи билан асос солинган

Ўзбекистон Халқ демократик партиясининг газетаси

Нархи: 5 сўм

1993 йил 11 май, сешанба

№ 85 (21.436).

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

8 май куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Германия Федератив Республикасидаги йирик банклардан бири — «Дойче Банк» кенгаши бошқаруви аъзоси жаноб Георг Крупп раҳбарлигидаги делегацияни қабул қилди.

Президентимиз меҳмонларга яқинда Германияга қилган сафари таассуротлари, Германия — Ўзбекистон ўртасидаги алоқалар, мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳот хусусида сўзлаб берди. Республикамизнинг бой иқтисодий имкониятлари ва чет эл сармояларини жалб этиш учун барча ҳуқуқий асослар яратилганини қайд этиб, «Дойче Банк»нинг Ўзбекистон билан ҳамкорлиги ҳар икки томон учун фойдали бўлишини таъкидлади.

Жаноб Крупп республикамизнинг бозор иқтисодиётига босқичма-босқич ўтиш режаси ва ислоҳотнинг асосий принципларини юқори баҳолади. Ўзбекистон банклари билан ҳамкорлик алоқалари ривожланиб бораётганидан мамнуният изҳор қилди ҳамда Тошкентда «Дойче банк» бўлимини очиш ҳақидаги таклифи учун Президентга миннатдорчилик билдирди

Учрашувда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири ўринбосари У. Султонов ва бошқа расмий кишилар иштирок этди.

(ЎзА).

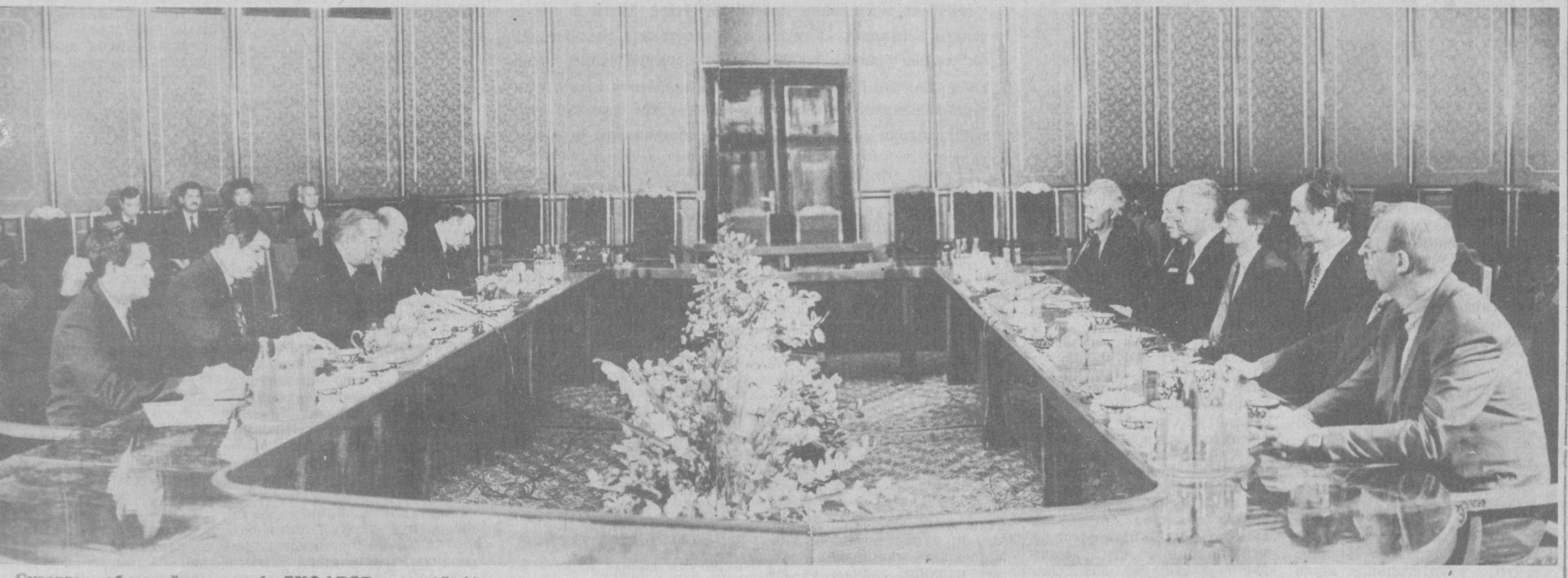

Суратда: қабул пайти А. ЗУФАРОВ (ЎзА) олган сурат.

ТОНГОТАР МУБОРАК УЛУҒ ХАЛҚИМГА...

Бизнинг алғов-далғовли асримизда беназир бир инсон дарёдек қирғоқлардан тошиб, ҳайқириб яшаб ўтди. Халқининг бахтли онларида севинчдан ашъор битган, уни мухлисларига етказишга ошиққан, қиронли уруш йилларида бағри қонга тўлиб бўзлаган, порлоқ кун келажагига имон келтирган аллома шоир таваллудининг 90 йиллиги республикамизда кенг нишонланди.

Алишер Навоий номидаги санъат кошонаси байрамона безатилган. Саҳна ҳар қачонгидан гўзал, файзли кўринади.

Соат 17.00. Ўзбекистон Республикаси Президенти И. Каримов, Олий Кенгаш Раиси Ш. Йўлдошев, Бош вазир А. Муталов, Тошкент шаҳар ҳокими А. Фозилбеков, адабиёт ва санъат намояндалари саҳна тўридан жой оладилар.

Ўзбекистон халқ шоири, академик Ғафур Ғулом таваллудининг 90 йиллигига бағишланган тантанали кечани республика Бош вазирининг ўринбосари, юбилей комиссияси раиси М. Қорабоев очди. Ўзбекистон халқ шоири А. Орипов шоир ижоди ҳақида гапирди. Ўзбекистон халқ ёзувчиси Саид Аҳмад, Ўзбекистон халқ шоири Иброҳим Юсупов, Ғафур Ғуломнинг қизи, ёзувчи Олмос буюк шоир ҳақидаги хотираларидан сўзлаб бердилар.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов йиғилишда сўзга чиқди.

Ғафур Ғулом таваллудининг 90 йиллигига бағишланган анжуман санъат усталари ва ижрочи ёшларнинг катта концерти билан ниҳоя топди.

Баҳодир АБДУЛЛАЕВ,
ЎзА мухбири.

УЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ИЖОДКОР ЁШЛАРНИ УЙ-ЖОЙ ШАРОИТИНИ ЯХШИЛАШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ўзбекистон ижодкор ёшларини давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш чоралари тўғрисида»ги 1992 йил 28 август фармонини бажариш юзасидан, Ўзбекистон Республикаси ижодкор ёшларининг энг муҳтож қисми уй-жой шароитини яхшилаш мақсадида Вазирлар маҳкамаси қарор қилади:

1. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари 1993 йилда Нукус шаҳрида ва барча вилоятларнинг марказларида 30 хонадонли, Тошкент шаҳрида 60 хонадонли уй-жой биноларини қуриб битказсинлар, улардаги ҳамма хонадонлар фақат ижодкор ёшларнинг турар жой шароитларини яхшилаш учун мўлжалланган.

2. Ўзбекистон Республикаси Давлат ҳисоб ва истиқболни белгилаш комитети ҳамда Молия вазирлиги Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари билан биргаликда шу мақсадлар учун материаллар ва асбоб-ускуналар қиймати ортишини ҳисобга олиб зарур маблағ ўз вақтида ажратилишини таъминласинлар.

3. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари мазкур бинолардаги қурилишнинг бориши ва қурилиш-монтаж ишларининг бажарилиш ҳажмлари ҳақида ой сайин Вазирлар маҳкамасига маълумот бериб турсинлар.

4. Қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Вазирлар маҳкамасининг ижтимоий масалалар, фан ва маданият бўлими ҳамда ҳудудий-ташкилий бўлими зиммасига юклатилсин.

Вазирлар маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри,
1993 йил, 8 май.

• ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИ

ПУЛ МУОМАЛАСИНИ ТАРТИБГА СОЛИШ ВА РЕСПУБЛИКА ИСТЕЪМОЛ БОЗОРИНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШНИ КУЧАЙТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Пул муомаласини янада тартибга солиш, республика аҳолисини ижтимоий ҳимоялаш ва истеъмол бозорини муҳофаза қилишни кучайтириш мақсадида Вазирлар маҳкамаси қарор қилади:

1. Ўзбекистон жамғарма банки:

Шу йил 10 майдан бошлаб омонатларга пулни фақат Ўзбекистон Республикаси аҳолисидан паспортлар асосида қабул қилсин;

Бир ой муддатда омонатчиларнинг ҳисоб варақаларини текшириб чиқсин ҳамда собиқ СССРнинг бошқа республикаларида яшовчи шахсларнинг омонатларини аниқлаб, улар юзасидан операциялар ўтказиш тўхтатилсин.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки Ўзбекистон жамғарма банки билан биргаликда собиқ СССР республикаларининг марказий (миллий) ва жамғарма банклари билан келишиб, мазкур омонатларни ҳисоб варақалари эгалари истиқомат қиладиган жойга ўтказиш тўғрисидаги масалани ҳал қилсин.

2. Белгилаб қўйилсинки, 1993 йил 10 майдан бошлаб 25 минг сўмгача турадиган моллар фақат купонлар бўйича, 25 минг сўмдан ортиқ турадиган моллар чеклар, чек дафтарчалари бўйича ёки омонатчиларнинг топширувига биноан уларнинг банк муассасаларидаги ҳисоб варақаларидан пул ўтказиш йўли билан сотилади.

Марказий банк Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги, Давлат ҳисоб ва истиқболни белгилаш комитети билан биргаликда купонлар бериш миқдори жадвалини ўзгартириш тўғрисида Вазирлар маҳкамасига бир ҳафта муддатда таклифлар киритсин.

3. Ўзбекистон жамғарма банкининг муассасалари 1993 йил 10 майдан бошлаб чекларни ва чек дафтарчаларини фақат Ўзбекистон Республикаси фуқароларига берсин. Эгасининг номи ёзилган ҳисоб-китоб чеклари фақат паспортга биноан ёзиб берилиши лозимлиги ҳақидаги тартибга қатъий амал қилинсин. Республиканинг тегишли ҳудудида шу тартибга риоя этилишини таъминлаш учун шахсий жавобгарлик Ўзбекистон жамғарма банки бўлимларининг бошқарувчилари зиммасига юклансин.

Савдо ташкилотларининг раҳбарлари чек ёки чек дафтарчаси кимнинг номига берилган бўлса, моллар фақат ўша шахсга сотилиши тўғрисида белгиланган тартибга риоя қилиниши учун шахсан жавобгар эканликлари ҳақида огоҳлантирилсин. Чекларни ёки чек дафтарчаларини бошқа шахсларга бериш тақиқланади.

4. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги ва унинг жойлардаги идоралари купонларнинг пинҳона бозорга чиқиш йўлларини аниқлашни таъминласин, купонларнинг қонунга хилоф равишда сотилиши ва сотиб олинишига йўл қўймаслик юзасидан амалий чораларни кўрсин, Марказий банкнинг, корхона ва муассасаларнинг раҳбарлари иштирокида оммавий ахборот ва тарғибот воситаларида тушунтириш ишларини мунтазам равишда ўтказиб турсинлар.

5. Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида молларни купонлар, талонлар, чеклар ва чек дафтарчалари асосида сотиш юзасидан белгиланган тартибга риоя этилиши устидан назоратни кучайтирсинлар ва мазкур талаб сўзсиз бажарилишини таъминласинлар.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгашининг Раиси, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимлари, Ўзбекбирлашув, «Ўзбексавдо» давлат уюшмасининг раислари, савдо тармоғига эга бўлган вазирликлар ва идораларнинг раҳбарлари ўзларига қарашли ҳудудларда ва ташкилотларда мол сотишнинг мазкур тартибига риоя этилиши учун, шунингдек истеъмол бозорини ҳимоя қилиш борасида чоралар амалга оширилиши ҳамда молларнинг республика ташқарисига ташиб кетилиши ҳолларининг олди олиниши учун шахсан жавобгар эканликлари ҳақида огоҳлантирилсин.

Мазкур тартиб бузилган ҳолларда айбдор шахсларга нисбатан жиноий жавобгарликка тортишгача бўлган қаттиқ жазо чоралари кўрилсин.

6. Ўзбекистон Республикаси марказий банки::

Ўзбекистон Республикаси билан МДҲдаги ўз миллий валютасини жорий этувчи мамлакатлар ўртасидаги банклараро битимларнинг марказий (миллий) банкларда очилган вакиллик варақалари орқали ҳисоб-китобларни уюштириш қисмини зудлик билан қайта кўриб чиқсин.

Ўзбекистон Республикаси тижорат банкларининг МДҲдаги ўз миллий валютасини жорий этган мамлакатлар билан Ўзбекистон Республикасининг марказий банки вакиллик ҳисоб варақасини четлаб бевосита ҳисоб-китоб қилишлари тақиқлаб қўйилсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Марказий банки билан Молия вазирлиги Қирғизистон Республикаси марказий банкининг ўзаро ҳисоб-китоб варақалари балансларида акс этган қарз мажбуриятларини 10 кун муддатда тартибга солсинлар.

8. Ўзбекистон Республикаси корхоналари, ташкилотлари (савдо ва аҳолига пулли хизмат кўрсатувчи ташкилотлардан ташқари) рубль тарзидаги нақд пулга мол-моддий бойликлар бериш ва хизмат кўрсатишни тўхтатсинлар. Ўзбекистон Республикасининг банк муассасалари уларда касса талабномаларидагидан ортиқча нақд пул қандай пайдо бўлгани аниқлангунга қадар бу пулни алоҳида ҳисоб варақасига ёзиб қўйсинлар.

Касса операцияларини юритиш қоидаларига риоя этмаслик ҳоллари аниқланган тақдирда банк муассасалари, молия органлари мазкур тартиббузарликка йўл қўлган мансабдор шахсларга нисбатан уч ойлик мансаб маоши миқдорида жарима солсинлар.

9. Ўзбекистон Республикаси банк муассасалари, алоқа бўлимлари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамасининг 1992 йил 6 апрелдаги 166-сон қарори сўзсиз бажарилишини назорат қилишни кучайтирсинлар ва таъминласинлар.

10. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги Ўзбекистон Республикасида яшамайдиган шахсларга автомототранспорт, шу жумладан ишлатилган автомототранспортдан фойдаланиш ва уларни сотиш ҳуқуқини берувчи ишончнома расмийлаштиришни вақтинча тақиқлаб қўйсин.

11. «Ўзшартномасавдо» давлат уюшмаси, таъминот-сотиш, савдо ташкилотлари ва Ўзбекистон Республикасининг бошқа хўжалик субъектлари МДҲнинг ўз миллий валютасини чиқариш ниятида бўлган мамлакатлари тегишли хўжалик идоралари билан маҳсулот етказиб бериш ва хизмат кўрсатиш юзасидан илгари тузилган шартномаларни ўз вақтида қайтадан кўриб чиқсинлар.

12. Ўзбекистон Республикаси Давлат божхоналар комитети (ўртоқ Абдуғаниев): республика ташқарисига мол-моддий бойликлар фақат белгиланган тартибда, шу жумладан ҳукуматлараро битимлар юзасидан берилган рухсатномалар асосидагина чиқарилсин, бунинг учун олдиндан албатта ҳақ тўлаб қўйилган бўлиши (олдиндан ҳақ тўлаш тартиби банклар ўртасидаги битимлар билан белгиланади) ёки моллар бартер усулида ҳамда клиринг бўйича илдамроқ етказиб берилиши шарт.

Чорва ва паррандаларни республика ташқарисига чиқариш вақтинча тақиқлаб қўйилсин.

Мол-моддий бойликларни қонунга хилоф равишда олиб чиқиш, рухсатномалар бериш ва бошқа тарздаги тартиббузарлик юзасидан аниқланган ҳамма далиллар умумлашган ахборот тарзда ҳар ойда Вазирлар маҳкамасига, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгашига ва ҳокимликларга юбориб турилсин.

13. Мол-моддий бойликлар қонунга хилоф равишда олиб кетилишига йўл қўймаслик мақсадида божхона постлари бўлмаган жойларда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, ҳокимликлари Ички ишлар вазирлиги билан биргаликда ва маҳаллий советлар депутатларни, посёлка, қишлоқ советлари ва маҳалла қўмиталари фаолларини жалб этиб, муваққат қўшимча постлар ташкил этсинлар.

Ушлаб қолинган юк ва бошқа моддий бойликлар айбдор шахсларга нисбатан қонунга мувофиқ чора кўриш учун ҳудудий божхона маҳкамаларига мажбурий тартибда топширилсин.

14. Вазирлар маҳкамаси (ўртоқ Жўрабеков) собиқ СССР республикаларидан саёҳатчиларнинг уюшган ҳолда ва уюшмаган тарзда республикага келиши ва бу ерда бўлишни тартибга солиш масалаларини бир ҳафта муддатда кўриб чиқсин.

15. Ҳаво транспортида юк олиб юриш меъёри 40 килограмм (шундан бепули — 20 килограмм) темир йўл транспортида 60 килограмм (шундан бепули 36 килограмм) қилиб белгилансин.

«Ўзбекистон ҳаво йўллари» авиация компанияси, Ўрта Осиё темир йўли Ўзбекистон Республикаси Божхоналар комитети ва Ички ишлар вазирлиги билан биргаликда юк олиб юришнинг белгиланган меъёрига қатъий риоя этилишини таъминласинлар.

16. Вазирлар маҳкамасининг 1992 йил 22 декабрдаги 584-сон қарорига 1-илованинг бешинчи бандидаги 2-абзац ва Вазирлар маҳкамасининг 1992 йил 28 декабрдаги 593-сон қарори учинчи бандидаги 3-абзац амал қилиши 1993 йил 10 майдан бошлаб бекор қилинсин.

17. Қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосарлари, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри хокимликлари зиммасига юклатилсин.

Вазирлар маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри,
1993 йил 5 май.

Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар маҳкамасининг қарори

1993 ЙИЛДА КУПОН БЕРИШНИНГ ЯНГИ ТАБАҚАЛАШТИРИЛГАН ЖАДВАЛИНИ БЕЛГИЛАШ ТЎҒРИСИДА

Вазирлар маҳкамасининг 1993 йил 5 майдаги 204-қарорига мувофиқ 25 минг сўмликгача бўлган молларни сотишнинг янги шартлари белгилаб қўйилиши муносабати билан Вазирлар маҳкамаси қарор қилади:

1. Шу йил 10 майдан бошлаб бериладиган купонлар миқдорини аниқлашнинг янги табақалаштирилган жадвали иловага биноан белгилансин.

2. Мулкчиликнинг ҳамма шаклларидаги министрликлар, идоралар, уюшмалар, концернлар, корхоналар, ташкилотлар ва хўжаликлар зарур миқдордаги купон учун тегишли банк муассасаларига 1993 йил 15 майга қадар талабнома топширсинлар ва шу йилнинг май ойи учун купон 20 майгача берилишини таъминласинлар.

3. Вазирлар маҳкамасининг 1993 йил 31 мартдаги 166-қарорига илова кучини йўқотди, деб ҳисоблансин.

4. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари ўртоқ Б. Ҳамидов зиммасига юклатилсин.

Вазирлар маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри,
1993 йил 10 май.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ҚАРОРИГА ИЛОВА

1993 йилги қайд этилган даромадлар бўйича бериладиган купон миқдорини аниқлаш жадвали

Иш ҳақи, стипендия ва қайд этилган бошқа даромадлар миқдори (солиқлар ва ушлаб қолинган пуллардан ташқари)	Бериладиган купон миқдори
3000 сўмгача	1500
3001-5000 сўм	1500 плюс 3000 сўмдан ортиқ пулнинг 25 фоизи
5001-10000 сўм	2000 плюс 5000 сўмдан ортиқ пулнинг 20 фоизи
10001 сўм ва ундан ортиқ	3000 плюс 10000 сўмдан ортиқ пулнинг 15 фоизи

ҲАВО НЕГА СОВИБ КЕТДИ?

8-10 май кунлари Марказий Осиёга Арктика томондан совуқ ҳаво оқими кириб келди. Ҳавонинг ўртача ҳарорати одатдаги 10-15 даража пасайиб кетди. Ўзбекистон Республикасининг катта қисмида ёмғир ёғди, Тошкент ва Жиззах вилоятларининг тоғ ҳамда тоғолди туманларида ёмғир қорга айланди. Фарғона водийсида ёғингарчилик мўл бўлди: икки кун ичида 26 миллиметрдан 40 миллиметргача ёғингарчилик тушди, бу ойлик меъёрга нисбатан 1,5-2,5 барварни ташкил этади. Бошқа вилоятларда ҳам қаттиқ ёғингарчилик рўй берди. Масалан, 8-9 май кунлари Самарқандда ойлик меъёрнинг 100 фоизи, Ғузорда 105, Қаршида 94 фоизи миқдорда ёғин тушди.

Қашқадарё вилоятининг Деҳқонобод, Ғузор, Андижон вилоятининг Избоскан, Фарғонанинг Риштон туманларида сел келди. Дарёларда сув ҳажми кескин кўпайди. Сурхондарё ҳавзаси дарёларида 8 май куни кечқурун сув ҳажми меъёрдагига нисбатан 2,5-3,5 бараварни ташкил этди, жанубий Сурхон сув омборига тушаётган сув кейинги йигирма йил ичида кўп бўлиши кузатилди.

Совуқ ҳаво оқимининг кириб келиши Қорақалпоғистонда ва Тошкент вилоятининг тоғли жойларида кечалари ҳароратнинг 1-2 даража совуқ бўлишига олиб келди. Тупроқ ҳарорати кескин пасайди: Урганчда 10 май куни 5 даражагача, Тошкент, Самарқанд, Жиззах, Навоий вилоятларининг айрим туманларида 9-10 май кунлари 2 даражагача совуб кетди.

Май ойининг дастлабки 10 кунлигида бундай ҳаво совуши ўртача ўн йилда бир марта такрорланмоқда. Лекин 9-13 май кунлари бунчалик совуқ бўлиши йигирма беш йилда бир марта содир бўлмоқда.

Хавфли гидреметрологик аҳвол кутилмаган ҳолат эмасди. Соҳамиз ходимлари 6-7 май кунлари бу ҳақда бошқарув идоралари, барча манфаатдор ташкилотларга хабар қилишганди.

В. ЧУБ.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар маҳкамаси ҳузуридаги гидреметерология бош бошқармаси бошлиғи.

У КУНЛАР ШУҲРАТИ СЎНМАЙДИ

ГУЛЧАМБАРЛАР ҚЎЙИЛДИ

Республикамизда фашизм устидан қозонилган ғалабанинг 48 йиллиги кенг нишонланди. Шаҳар ва қишлоқларда уруш ва меҳнат фахрийлари билан учрашувлар бўлиб ўтди, инсониятни фашизм балосидан халос этиш йўлида жонини қурбон қилган юртдошларимизнинг сўнмас хотираси ёдга олинди, Ғалабани яқинлаштиришга ҳисса қўшган отахон ва онахонларга таъзим бажо келтирилди.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов 9 май куни эрталаб Республика пойтахтидаги ёдгорлик мажмуида бўлиб, бу ерга йиғилган уруш фахрийларини унутилмас байрам билан қутлади, уларга сиҳат-саломатлик, ёшларни Ватанга садоқат руҳида тарбиялашда куч-қувват тилади.

Сўнгра Президент мангу олов ёниб турган Номаълум аскар қабрига гулчамбар қўйди.

Ўзбекистон Олий Кенгаши, республика Вазирлар Маҳкамаси, уруш ва меҳнат фахрийлари кенгаши, касаба уюшмалари федерацияси, Тошкент вилоят ва шаҳар ҳокимлиги, Мудофаа вазирлиги, халқ демократик партияси ва бошқа жамоат ташкилотлари номидан ҳам гулчамбарлар қўйилди.

Шундан кейин Ўзбекистон Президенти И. Каримов, Республика Олий Кенгаши Раиси Ш. Йўлдошев, Бош вазир А. Муталов, Вазирлар маҳкамаси раисининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Тошкент шаҳри ҳокими А. Фозилбеков ва бошқалар фахрий меҳмонлар учун ажратилган майдончадан жой олдилар.

Ўзбекистон Республикасининг Давлат мадҳияси янгради. Миллий гвардия аскарлари уруш ғолибларига ҳурмат бажо келтириб, ҳарбий оркестрнинг тантанавор садолари остида шахдам қадам ташлаб ўтдилар.

* * *

Шу куни биродарлик қабристонидаги мотамсаро аёл ҳайкали пойига ҳам гуллар қўйилди. (ЎзА).

• Истиқлол мафкурасига чизгилар

МАЪНАВИЯТ ЙЎҚ ЖОЙДА ТАРАҚҚИЁТ БЎЛМАЙДИ

Кўҳна ва талотумли тарихнинг йилдирим йиллар шамолида сарғайган саҳифаларидан маълумки, биронбир жамият муайян бир мафкурасиз яшай олган эмас. Аммо аксар ҳолларда бу мафкура халқ деб аталмиш холис ва ҳалол кучнинг, миллат деб аталмиш олий ва боқий бирликнинг манфаати ва камолоти учун қаратилган эмас. Тарихимизнинг 130 йилдан ошиқ эрксизлик, тутқунлик давридаги ҳукмрон мафкуранинг моҳияту мақсади бугун ошкора айтилмоқда. Бу мафкуранинг мунтазам моҳияти ҳар қандай миллатни минг йиллик илдизларидан батамом мосуво этиш, Ватан деган муқаддас тушунчани мавҳумият пардаларига ўраш, миллий ўзлик ва ғурурни миллатсиз, бетайин оломоннинг қорин қайғусига айлантириш асносида мурватини бураб қўйса, қизил ғоя учун онасига ҳам қўл кўтара биладиган манқуртлар армиясини шакллантиришдан иборат эди.

Бугун жон ва танимиз бўлган Ўзбекистонимизнинг интиқ истиқлоли ва эркли истиқболи ифтихори мазкур маккор мафкуранинг барча кирли ва қалтабин жиҳатларини ошкор этмоқда. Бу жиҳатларни идрок эта биладиган ҳар бир киши Ўзбекистонимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш нечоғлик зарур эканлигини, бу ишда нечоғлик шиддат, суръат ва масъулият лозимлигини тушунади.

Республикамиз Президенти И. А. Каримов яқинда бир гуруҳ ижодкорларни қабул қилиб, улар билан бўлган суҳбатда Ўзбекистон мустақиллигини мустаҳкамлашдан кўра олий вазифа йўқ эканлигини қайта-қайта таъкидлади: «Ўзбекистоннинг бугун фақат битта йўли бор, у ҳам бўлса—ўзининг мустақиллигини мустаҳкамлаб фақат олға юришдир. Бошқа йўл йўқ». Президентимиз мана шу шароитда устивор бир мафкура — истиқлол мафкураси зарурлигини, уни зудлик билан ишлаб чиқиш лозимлигини уқтирдилар. Албатта, истиқлол мафкурасининг бош мақсади жамиятнинг маънавий камолотини юксалтиришга қаратилиши керак, чунки муҳтарам Президентимиз таъкидлаганларидек, «маънавият йўқ жойда тараққиёт йўқ». Истиқлолни қўлга киритган жамиятимизнинг ҳар бир аъзосини қорин қайғуси эмас, қадр қайғуси ташвишга солгандагина нодир истиқлолимизнинг устиворлиги таъмин этилади.

Бугун Президентимиз асосу исбот билан уқтираётганларидек, истиқлолимизнинг устиворлигини таъминлашга қаратилган теран ва таранг, одил ва дадил мафкурага бениҳоя катта эҳтиёж бор. Янги, истиқлол мафкурасининг таълим-тарбиядай муҳим соҳадаги асосий йўналишлари, бизнинг назаримизда, қуйидагилардан иборат бўлмоғи керак:

Биринчидан, иқтисодий билимлар тарғибини кучайтирмоқ зарур. Ҳар бир оиланинг ҳар бир аъзоси еб турган нонининг қаердан, қандай тарзда, қандай куч билан келаётганини билиб турса, унинг қадрига яхшироқ етади. Жамиятда ҳам шундай. Шунинг учун жамиятнинг ҳар бир аъзоси ўзи истеъмол қилаётган маҳсулотларнинг манбаларини, унга сарфланаётган куч ва бошқаларни идрок этмоғи лозим. Ўзбекистоннинг мустабид даврдаги тарихида «буни фалончи берди, унисини пистончи берди», «мана бу хўрозқандни катта аканг олиб келди, бу машиначани фалон амакинг совға қилди» қабилидаги чўпчаклар «беғараз ёрдам», «текин мадад» деб сингдирилди, бизнинг софдил қарияларимиз «бу беминнат текин тўкинлик» эвазига Кремлга умрбоқийлик тилаб, унга боқиманда сифатида ҳамду санолар ўқишга мажбур бўлдилар.

Аммо бу «беминнат мададлар, иқтисодий ёрдамлар» бекорга эмаслигини, улар ўзимиздан олиб кетилган. беқиёс бойликларнинг юздан, мингдан бири эканлигини ўйламадик, билмадик, айтолмадик. Дадил юртбошимиз буни дадил айтмоқдалар: «Ўзим ҳисоблаб чиққанман. шу давр мобайнида камида 35 миллиард долларлик бойлик — пахта ва олтин марказ эҳтиёжи учун олиб чиқиб кетилган. Бошқа нарсалар ҳали бу ҳисобга кирмайди. Ана шу йиллар мобайнида бизга нима берилган? Ўзбекистонга қилинган ёрдам, сармоялар ўша 35 миллиардга тўғри келадими, солиштириб бўладими? Хуллас, ҳисоб-китоблар шуни кўрсатадики, агар бу ердан фойда кўрмаса, ҳеч ким бир тийин ҳам бермайди». Бу даҳшатли ҳақиқатни бугун ҳам тўла идрок эта олмайдиган кишилар жамиятимизда йўқ эмас. Собиқ Иттифоққа қайтишни истаётган, «бугунги мустақилликдан ўша вақтдаги қорин тўқлиги афзал эди» деб ўйлаётган кимсалар ҳозирги иқтисодий тангликни янада ваҳималироқ, қўрқинчлироқ қилиб кўрсатишга уринаётгани ҳам ҳеч кимга сир эмас. Ана шунинг учун ҳам бугун мустақил Ўзбекистоннинг иқтисоди, уни янада соғломлаштириш йўллари, бозор муносабатлари ва унга ўтиш механизмлари ҳақидаги, қисқаси, «сиёсий» эмас, балки мустақил иқтисод ҳақидаги билимлар тартиби истиқлол мафкурасидаги муҳим йўналишлардан бири бўлмоғи лозим.

Албатта, бундай билимлар мактабданоқ ёшлар шуурига сингдирилиши лозим. Эндиликда бундай билимларни ўқувчининг мурғак қалбига олиб кира олишдай масъулиятли ва мураккаб вазифани уддалай оладиган малакали ўқитувчилар зарур. Шуни ҳисобга олиб, институтимизда янги ўқув йилидан бошлаб «Тарих ўқитувчиси ихтисослигига қўшимча «Иқтисодий билим асослари ўқитувчиси» мутахассисларини тайёрлаш кўзда тутилаётир.

Иккинчисида миллий ўзлигини тугал англаган жамият аъзоларини тарбиялаш керак. Тайинки, миллий ўзлигини англай олмаган авлоднинг миллий тараққиёти ҳақида гап ҳам бўлиши мумкин эмас. Миллатни миллат қиладиган нарсаларни нозик ҳис эта биладиган, миллат миннатини бошига кўтара оладиган, миллатнинг минг йиллик илдизларида кўпирган покиза қонга абадий дахлдорлик ҳиссини туя биладиган кишиларгина жамият тараққиётини тезлатишга, истиқлолдай муқаддас неъматни асрашга қодир. Миллий ўзликни англаш ва англатишда она тилимиз, миллий-маданий маросимиз ва ҳамиша барҳаёт анъаналаримиз туганмас маънавият сарчашмалари сифатида бизнинг кимлигимиз ва қандай кишилар бўлишимиз лозимлигини кўрсатиб турувчи пок кўзгулардир, улар бизнинг жамиятмиз ҳаётида қалбнамо (компас) вазифасини ўтамоғи зарур. Шунинг учун бу улкан бойликни чуқур ўрганмоқ ва ўргатмоқ, тарғиб ва ташвиқ этмоқ керак. Муҳтарам Президентимиз минг бора ҳақли равишда таъкидладилар: «Амир Темур тузукларини ўқисам, худди бугунги замоннинг каттакатта муаммоларига жавоб топгандек бўламан. Шунинг учун стратегияни жуда пухта ўйлаш керак. Балки ота-боболаримиз қолдирган меросдан фойдаланиб, ўзимизга хос, ўзимизга мос стратегияни ишлаб чиқиш керак бўлади».

Таълим-тарбияда она тили, миллий қадриятлар устивор йўналиш бўлмоғи лозим. Неча йиллар мобайнида тарбия тизимимиз, таассуфки, европача қолиплар асосига қурилди. Педагогика, психология каби миллийликдан ажралса, бемаъни эрмакка айланиб қолиши тайин бўлган фанлар ўзбек талабасига Москвада ёзилган дарслик асосида ўқитилгани хайриятки, бугун тарих. Бизнинг институтимизда миллий мактаб тамойилларини яратиш, педагогика, психология каби фанларни миллий асосга қуриш, шарқ педагогикаси йўналишларини ишлаб чиқиш каби ишларнинг бошланганига анча бўлди. Албатта. бу ишлар умуминсоний қадриятларни тўла ҳисобга олган ҳолда олиб борилмоқда. Бу йўналишдаги масалаларни кўплашиб ҳал қилиш, энг мақбул ечимлар излаб топиш мақсадида институтда бир қанча нуфузли илмий анжуманлар ўтказилди.

Истиқлолимиз истиқболига хавф соладиган жиддий иллатлардан бири, юртбошимиз таъкидлаганларидек, маҳаллийчиликдир. Жамиятимизнинг ҳар бир аъзоси онгида ўзбекнинг битта эканлиги — фарғоналик, тошкентлик ёки хоразмлик деган тушунчалар эмас, балки яхлит, бир, улкан салоҳиятга эга ўзбекнинг мавжудлиги муқимлашмоғи керак. «Бўлинганни бўри ер» деган нақлни суронли тарихимиз, энг яқини кечаги хонликлар ўртасидаги жиққамушт бўлишлар, биродаркушликлар ва уларнинг оқибатида ўзбек қалбида юзага келган оғриқли чандиқлар исботлаб турганлигини ёдда тутмоқ ақлнинг ишидир. Ўзбекистон Тарихи мукаммал ўқитилиши, муфассал ўрганилиши бугуннинг талабидир. Президентимизнинг ушбу гапларида нақадар аёвсиз ҳақиқат бор: «Агар аҳил бўлсак, ўзимиздан сотқин чиқмаса, ўзбек халқини ҳеч ким енга олмайди».

Учинчидан жамиятимизнинг ҳар бир аъзосида Ўзбекистонимизга бўлган шок ва беадоқ муҳаббатни камол топтириш. «Ҳадиси шарифлар»да «Ватан севмак иймондандир» дейилган. Ўзбекистонга чексиз ва чинакам муҳаббат бўлгандагина унинг мустақиллигини сақлаб қолиш, суръати тараққиётини таъминлаш ва уни дунё миқёсига олиб чиқиш мумкин. Ватанпарварлик тарбияси жуда зарур. Таассуфки, бугун деярли барчага маълум сабабларга кўра узоқ вақтлар мобайнида ватанпарварлик ақидаси сохталаштирилди, у чучмал бир тушунчага айланди.

Тўртинчидан. Чинакам миллий ғурур ҳиссини шакллантириш зарур. Бугун бизнинг миллий ғурур ва ифтихоримиз фақат хом ашё, айтайлик, пахтагина эмаслигини идрок этмоқдамиз. Бизнинг тилимиз, мумтоз маданиятимиз, Колумбни доғда қолдирган фанимиз, саховатли заминимиз, жаннатмисол юртимиз қалбимизга сўнгсиз ғурур ва ифтихор туйғуларини солади. Кеча ўзини ўзбек деб айтишдан қимтинган баъзи «маданиятли» кимсалар ҳам бор эди, бугун ҳур Ўзбекистоннинг истиқлол машъаласи уларнинг сўқир кўзларини очганлиги тайин. Миллий ғурур ҳисси истиқлолимизнинг қудратли ҳимоячисидир, шунинг учун ҳам истиқлол мафкурасининг муҳим бир йўналиши айни муқаддас ҳис тарбияси бўлиши табиий. Бунда адабиётнинг ўрни айрича эканлигини таъкидлаш жоиз.

Мустақилликка масъуллик ҳиссини таркиб топтириш ҳам муҳимдир. Жамиятнинг ҳар бир аъзоси, у ким бўлишидан қатъи назар, айни шу ҳис билан яшамоғи, шу ҳис билан нафас олмоғи лозим. Мустақилликни мустаҳкамлаш учун ҳар бир киши бутун имкониятларини ишга солиб меҳнат қилиши, ўзининг сезиларли ҳиссасини бу ишга қўшиши керак. Бу ҳисни шакллантириш учун, айниқса, халқ таълими ходимлари алоҳида саъй-ҳаракат кўрсатмоқлари зарур.

К. ЮСУПОВ,
Низомий номидаги ТошДПИ ректори, профессор.

• Ёшлар—келажагимиз

ҲАМКОРЛИКДА ҲИКМАТ КЎП

Ўзбекистон Маданият ишлари вазирлиги халқ ижоди ва маданий-маърифий ишлар жумҳурият маркази, республика телерадиокомпанияси, Ўзбекистон ёшлар Иттифоқи ва республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси, Чилонзор тумани ҳокимлиги билан биргаликда «Ёшлар тарбиясида жамоатчиликнинг ўрни» мавзуида давра суҳбати ўтказди. Мулоқотдан маълум бўлдики, мазкур масала кичик даврда, тор доирада ҳал этиладиган мавзу эмас экан.

— Бизнинг халқ ижоди ва маданий-маърифий ишлар республика марказимиз, — дейди шу марказ раҳбари Деҳқонбой Ҳусанов, — бир неча тармоқни ўз ичига олган. Ходимларимиз республикадаги клублар, маданият ходимлари билан бевосита мулоқотда бўладилар. Шу нарса кўзга ташландики, халқимиз ижодини, маданиятини ривожлантириш учун соғлом ва соғ фикрли ёшлар тарбияланиши керак. Тўғри, фарзандининг ўқишига, юриш-туришига, ҳатти-ҳаракатига эътибор берадиган оилалар жуда кўп. Лекин шундай ота-оналар ҳам учраб турадики, ҳозирги иқтисодий танглик дамларида фарзандидан ўқиш, ўрганиш, билим олишни эмас, қандай йўл билан бўлсада пул топиб, «тадбиркор» бўлишни талаб қилишади.

Мазкур давра суҳбатида республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси раиси Шукур Темуров, Тошкент автомобиль ва йўллар институти профессори Шарофатхон Қамбарова, Тошкент Давлат педагогика институтининг профессори Ойшахон Тўраева, Ўзбекистон халқ ёзувчиси Худойберди Тўхтабоевлар сўзга чиқиб, мавзу юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдиришди. Давра суҳбатида 128-мактаб ўқувчилари, Маданият институти талабалари ҳам иштирок этдилар. Тумандаги бир нечта мактаб директорлари, шу маҳалладаги ибратли оилалар вакиллари ҳам қатнашдилар.

— Маҳалламиздаги 262 хонадонда 1700 нафар аҳоли яшайди, — дейди 1-Чархкомолон маҳалласи раиси, иқтисод фанлари номзоди, доцент Тўлқин ака Йўлдошев, — Қувонарлиси шундаки, маҳалламиз шаҳримиздаги намунали маҳаллалар қаторида туради. Айниқса, ёшлар билан ишлаш жуда яхши йўлга қўйилган. Шунинг учун бўлса керак, бирор хулқи бузуқ, тарбияси оғир болалар бизда йўқ.

Ҳақиқатан ҳам, марказ раиси Деҳқонбой Ҳусановнинг, маҳалла раиси Тўлқин Йўлдошевнинг ниятлари улуғ. Уларнинг мақсадлари халқимизга ҳар томонлама баркамол ёшларни тарбиялашда ўз ёрдамларини аямаслик. Зеро, шундай фидойи, ишбилармон инсонлар меҳнатларини, тажрибаларини аямай сидқидилдан эл ишига камарбаста бўлсалар ниятларига албатта етгайлар.

Мая ОБИДОВА.

ЎРИНБОСАР КИМНИНГ ЭРКАСИ?

«Ўзбекистон овози» газетининг ўтган йилги 6 август сонида ёритилган «Хомталаш» фельетонида Яккабоғ район ҳокими ўринбосари Йўлдош Нормуродовнинг туман халқ таълими бўлими мудири бўлиб ишлаган даврида хусусийлаштириш ниқоби остида ташкилотга қарашли автомашиналарни арзон гаровга сотиб юборганлиги фош этилганди.

ФЕЛЬЕТОН 1992 йил 13 июль куни бўлиб ўтган халқ депутатлари Қашқадарё вилоят кенгашининг XIV сессияси материалларидаги аниқ фактларга таяниб ёзилганди. Ўшанда вилоят ҳокими Т. П. Хидиров Яккабоғ район ҳокими ўринбосари Й. Нормуродовнинг қилмишига ҳаққоний баҳо бериб, шундай деганди: «Бугун битта ғилдирак шинаси уч минг сўмдан ошганда (1992 йил баҳосида М. К.) бутун бошли машинанинг ярим ғилдирак баҳосида ўзлаштирилганлигини қандай баҳолаш мумкин? Қонун бўйича Нормуродов бу машинани икки юз минг сўмдан камига олмаслиги керак эди. «Москвич» машиналари давлат нархида салкам уч юз минг сўмга етди. Биржа орқали бож солиқлари тўлаб олсангиз 450-500 минг сўмга чиқиб кетади. Хўш, Нормуродовнинг ўрнига тайинланган Яккабоғ район халқ таълими бўлими янги мудирига хизмат автомашинаси олиб бериш учун биз давлат бюджетидан ярим миллион сўмни қаердан оламиз? Бугунги кунда Нормуродов Яккабоғ район ҳокимининг ўринбосари этиб тайинланган. Бундай кишининг ўз лавозимида қолишга маънавий ҳуқуқи бормикан?..».

Афсуски, қилғиликни қилиб қўйса ҳам Й. Нормуродовнинг ўз лавозимида қолиб ишлашга маънавий ҳаққи бор экан шекилли, ҳеч ким унинг мушугини пишт демади. Ҳатто вилоят кенгаши сессияси қароридан келиб чиқиб, фактларни қайта кўриб чиққан ва ХДП аъзосига партиявий ишончсизлик билдирган ХДП район кенгаши ижроия бюроси йиғилишининг махсус қарори ҳам назар-писандга олинмади.

Нормуродов истагандай ёпиғлиқ қозон ёпиқлигича қолди. Тўғри, инкор этмаймиз: жиддий факт билан район прокуратураси дастлаб астойдил шуғулланди. Йўлдош Нормуродов сув текинга ўзлаштирган 1988 йилда чиққан «Москвич» машинаси туман халқ таълими бўлимига қайтарилди. Бўлим бош ҳисобчиси Эшқобил Юсупов, мактабларaро ўқув-ишлаб чиқариш комбинати хўжалик мудири Анор Юсуповларга сотилган автомашиналар қайта нархланди. «Ёш техниклар» станцияси директори Ибодулла Мамановга сотилган автобус қандай аҳволда эканлигини прокуратура ҳалига қадар ниҳоясига етказмаган.

Хўш, транспортларни ноқонуний хусусийлаштиришнинг бошида турган шахс — туман ҳокими ўринбосари Йўлдош Нормуродов қандай чора олди? Ҳеч қандай, пешонасига номига чертиб қўйилди, холос. Халқ депутатлари район кенгашининг 1992 йил 28 июль кунида ўтказилган сессияда шу масала юзасидан район прокурори Бўри Мўминовнинг комиссия хулосаси якунига доир ахбороти тингланди. Шундан кейин йўл қўйган хатоси учун Нормуродов кечирим сўраган бўлди. Бироқ, район ҳокими президиумидан туриб ҳимояга ўтди. «Ишбилармон кадр»ни унчалик даражага олиб бормаслик керак, деган хулосага келинди. Биринчи шахснинг ҳатти-ҳаракатидан келиб чиққан айрим сўзга чиққан ноиблар ҳам унга раҳмдиллик қилиб, масалага бир томонлама ёндашдилар. Лекин, ХДП район кенгашининг биринчи котиби Фарҳод Юсупов ўз сўзида маҳкам турди: «Ишончсизлик билдириш тўғрисида район партия кенгаши ижроия қарори ўз кучида қолади» деди у.

Фельетон газета саҳифасида босилиб чиқди. Бирор ўзгариш бўлдими? Йўқ. Аммо, район ҳокими Темир Шоназаров тегишли хулоса чиқариб, газетанинг ҳаққоний танқидига жавоб беришни хаёлига ҳам келтирмади. Кунлар, ойлар ўтди. Район раҳбарияти бунга қорлар ёғиб, излар босилади, қабилида қаради. Газета чиқишига писанд қилмади, шунчаки қўл силтаб қўя қолди.

Муштарийларимиздa ҳаққи савол туғилади. «Хомталаш» сарлавҳали фельетон тақдири нима бўлди? Биз яқинда Яккабоғ район ҳокимлигида бўлиб, фельетон ёритилгандан кейин қандай тадбирлар амалга оширилганлиги билан қизиқдик. Ҳокимлик умумий бўлим мудири Олмос Султонов бу масала ўтган йили 28 июлда, яъни фельетон чиқмасдан олдин район кенгашининг XIV сессиясида кўрилганлиги ва шу билан кифояланилганлигини айтиб, гапни тамом қилмоқчи бўлди. Ҳужжатлар билан танишиш истагини билдирдик. Бу фикримиз мудирга ёқмади. У сессия материалларини сир тутишга уринди. Ажабланарли томони шундаки, бўлим мудири сессия протоколи билан танишишга ҳаққимиз бормийўқми, шу каби саволлар билан қизиқди. Очиғи, материалларни қўлимизга беришдан бош тортди. «Сирли» протоколни кўриш учун шахсан ҳокимдан рухсат олишимизни уқтирди. Қанча уринмайлик мухбирлик лавозимини ҳам, вилоят кенгаши депутатлигини ҳам нотавон бўлим мудири инобатга олмади. Хуллас, ҳужжат кўриш жуда қийин кечди.

Бўлим мудири Олмос Султонов ўз вазифасини қойилмақом қилиб бажармаслигининг яққол гувоҳи бўлдик. Унинг масъулиятсизлиги яна бир нарсада кўзга ташланди. Ўтган йили ёзда ўтказилган район кенгаши сессияси протоколи ҳалига қадар халқ депутатлари вилоят кенгашига жўнатилмаган экан. Шунингдек, районда ушбу масала бўйича тузилган комиссия тўлалигича текшириш якунини чиқариши ҳақидаги қарор пунктининг бажарилишини назоратга олмаган. Бундай пайтда район раҳбарларининг газетага жавоб ёзишига йўл бўлсин, ахир. Ана шулар ҳақида фикр юритар эканмиз, Президентимиз И. Каримов айтган пурҳикмат сўзлар хаёлдан кечади.

«Ҳозир жамиятимиздаги кадрларни уч тоифага бўлиш мумкин, — деганди Президент. — Биринчи тоифа — имонсиз, виждонсиз шахслар, фурсатдан фойдаланиб ўз манфаатини кўзлайдиган кимсалар. Уларга Ватан, Мустақиллик туйғуси, эл-юртнинг ғами бегона. Улар фақат ўз чўнтагини ўйлайди.

Иккинчи тоифага иродасиз, мўрт, бўшанг одамлар киришади. Бундайлар шамол қаёқдан эсишини пойлаб туришади. Ўз фикрига эга эмас. Улар бирон-бир оғир юмушни зиммасига олмай, масъулиятдан қочади. Булар ҳар қандай одам билан ҳар қандай тузумда ишлайверади.

Учинчи тоифадагилар — юрагида ўти бор, серғайрат одамлар, ёшлар фидойи ватанпарварлар...».

Яккабоғ район ҳокимлигида ҳукм сураётган матбуот чиқишига хотиржамлик ва ўз нафсини ўйлайдиган кадрларга юмшоқ муносабат, муросасозлик кайфияти биринчи ва иккинчи тоифага менгзаш мумкин. Бу ҳақда охирги, қатъий, холисона сўзни вилоят ҳокимлиги айтар, деган умиддамиз.

Мусо **КАРОМОВ,**
«Ўзбекистон овози» мухбири.

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ ЁЗАДИЛАР

ТИЛ—ВАТАН КЎРКИ

Яқинда Навоий шаҳрида «Давлат тили ҳақидаги» Қонунни амалга оширишнинг долзарб муаммолари» мавзуида республика илмий-амалий конференцияси бўлиб ўтди. Конференцияни шаҳар ҳокимлиги, Навоий давлат педагогика олийгоҳи, Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси тилшунослик институти ва Навоий шаҳар «Ўзбек тили» илмий-маърифий маркази ташкил этди.

Бу илмий анжуманда кўплаб фан докторлари ва номзодлари, тилшунослик ҳамда атамашунослик бўйича йирик мутахассис олимлар иштирок этди. Шунингдек, бу конференцияда Тошкент Бухоро, Хўжанд, Қозон, Самарқанд, Фарғона ва бошқа шаҳарларнинг олий ўқув юртларидан ҳам йирик тилшунос олимлар қатнашдилар.

Музаффар ШАРОПОВ.

МАҲАЛЛАЛАР МАВҚЕИ ОШМОҚДА

Маҳалла қўмиталари бошқарувнинг халққа энг яқин усули эканлиги йиллар мобайнида исботланиб келинаётир. Жуда кўплаб дўкон, ошхона ва чойхоналар Самарқанд вилоят ҳокимининг қарорига кўра маҳаллалар ихтиёрига берилди. Натижада турар жойларда оммавий-сиёсий ишлар жонланиб кетди.

— Ҳар битта маҳалла маркази учун алоҳида ҳовли ажратдик, — дейди Иштихон район ҳокими Т. Йўлдошев. — Фақат савдо шаҳобчалари эмас, балки маданий-маиший биноларни ҳам маҳалла ихтиёрига ўтказиш ниятимиз бор.

Дарвоқе, Иштихонда маҳалла фаолиятини кучайтириш масаласига бағишланган семинарда Сиёб район маҳаллаларининг тўйларини спиртли ичимликсиз ўтказиш тўғрисидаги ташаббуси ва тажрибаси маъқулланди. Қишлоқ жойларида банкда маҳаллаларнинг фақат район бўйича битта ҳисоб рақами бўлгани маъқул деган фикрга келинди. Ҳар йили энг яхши маҳалалар танлови ўтказилади.

Семинарда вилоят ҳокими П. Абдураҳмонов маҳалла марказларини бунёд қилиш, оқсоқоллар нуфузини кўтариш ва бу ишга ҳокимлар ҳамда бошқа ташкилот раҳбарларнинг эътиборини қаратиш зарурлиги ҳақида гапирди.

Фармон ТОШЕВ.

ЁНИЛҒИ КЎПАЯДИ

Муборак газ комплекси ёнида йилига 5 миллион тонна нефтни қайта ишлайдиган завод барпо этилади. Корхонани хом ашё билан Кўкдумалоқ нефть кони таъминлайди. Япония билан ҳамкорликда қуриладиган мазкур заводнинг дастлабки навбати 1996 йили маҳсулот бера бошлайди.

Айни пайтда Ўзбекистон газ ва нефть лойиҳалаш илмий текшириш институти томонидан завод қурилиши лойиҳаси тайёрланаяпти. Бир вақтнинг ўзида қурилиш майдони ҳозирланаётир.

Мусо КАРОМОВ.

БУХОРОНИНГ «ҚОРА ОЛТИНИ»

Вилоят геология-қидирув экспедицияси Бухоро минтақаси табиий бойликларини аниқлаб халқ хўжалигига хизмат қилдириш учун кўп саъй-ҳаракатлар қилмоқда. Кейинги изланишлар Гугуртли, Учқир, Қуйимозор, Ромитан мавзеларида нефть заҳиралари ер қатламининг 2400 метр чуқурлигида мавжудлигидан дарак беряпти.

Афсуски, мавжуд нефть ва газ заҳираларини қазиб чиқариш учун йирик маблағ талаб этилади. Агар бунинг иложиси топилса, қазув ишларида асқотадиган турли ўлчамдаги қувурлар ҳамда чет элда ишлаб чиқарилган бурғилаш ускуналари валюта ҳисобига сотиб олиниши керак.

ЧЎПОНЛАР УЧУН ИМТИЁЗ

Қоровулбозор туманининг «Қоровулбозор» давлат қоракўлчилик хўжалигида тўл муваффақиятли якунланиб жун қирқимига киришилди. Ҳар юз бош совлиқдан ўрта ҳисобда 106 тадан қўзи олинди.

Меҳнат жамоаси қўлга киритаётган даромаднинг асосий қисми чўпон-чўлиқларни бозор иқтисодиёти шароитида ижтимоий муҳофаза этишга сарф этиляпти. Чўпонлар 55 ёшдан 12-13 минг сўмлик нафақа билан пенсияга узатиляпти. Маъмурият чорвадор оилаларнинг ёш келин-куёвлари тўйларини ўтказишда озиқ-овқат харажатларини ҳам ўз зиммасига олган, уларга ҳар тарафлама моддий ёрдам кўрсатиб келинмоқда.

Нусратилло НАИМОВ,

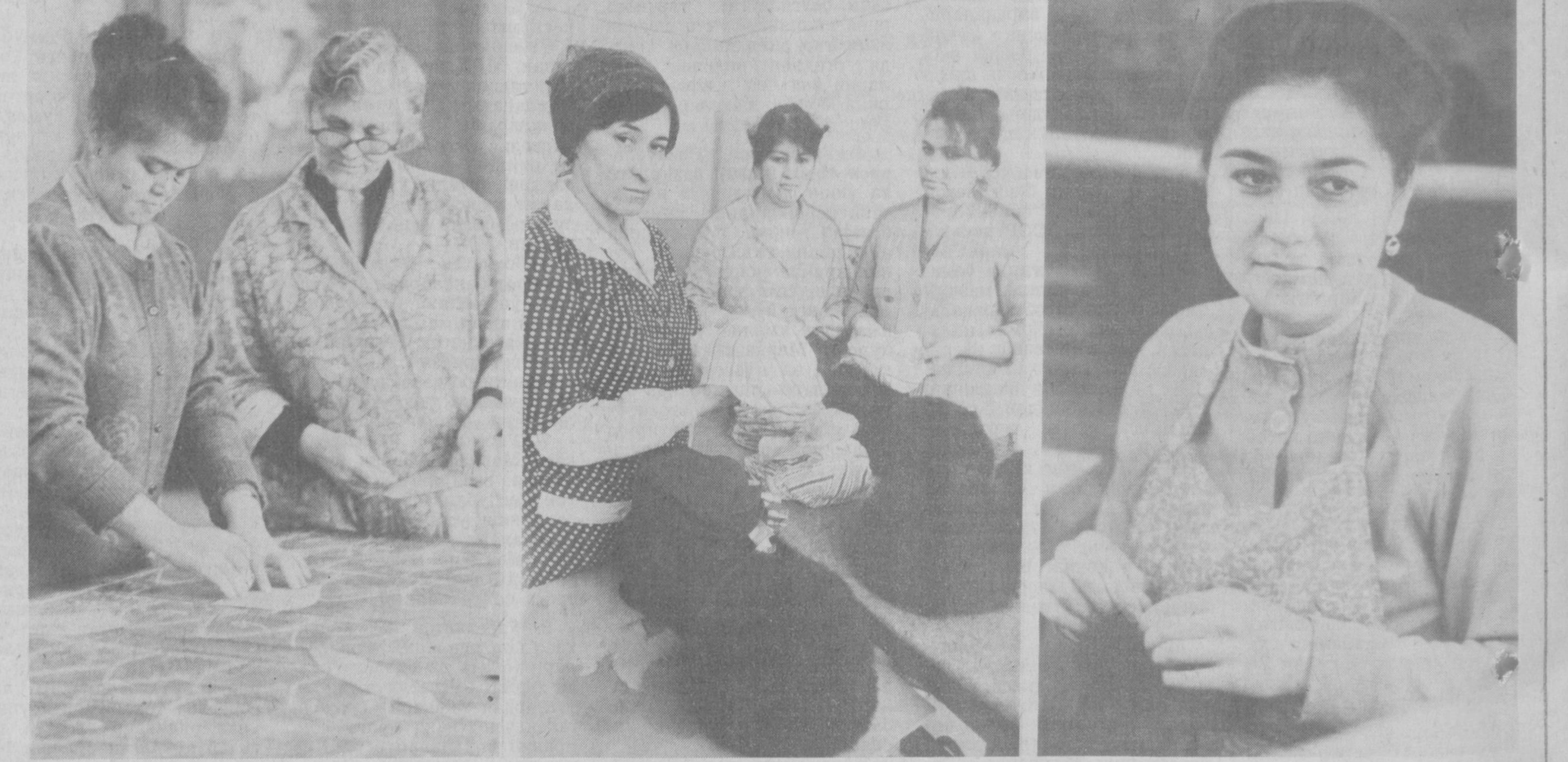

ЯРАШИҚЛИ ЛИБОС ЯРАТУВЧИЛАР

Ярашиқли кийим киши таъбини равшан ва дилини қувноқ қилади. Болаларга кийим-кечак харид қилган ота-оналар бундай воқеаларга кўп дуч келишган.

Тошкентдаги бош кийимлар фабрикасининг қўли гул чеварлари эртаю-кеч чиройли либослар яратиш ҳақида ўйлаб, аҳолини кийим-кечаклар билан таъминлаш ишига баракали ҳисса қўшиб келаётирлар. Бу ерда фақат бош кийимларгина эмас, аёллар халатлари, болалар курткалари ва бошқа хил ранго-ранг кийим-кечаклар ҳам тикиб чиқарилмоқда. Корхона технолог- муҳандиси Саодат Фозилованинг далолат беришича, ишчиларнинг унумли меҳнат қилишлари, яхши дам олишлари учун корхонада шарт-шароит яратиб беріляпти. Ишчиларни ижтимоий муҳофаза этиш тадбирлари ҳам кўрилаётир.

Шунинг учун ҳам корхонада меҳнат қилаётганлар кундалик нормаларини ошириб бажариб, маҳсулотлар сифатли бўлишини таъминлашаяпти. Тажриба цехининг мутахассислари аҳоли дидига мос кийим-кечаклар яратиш ниятида ижодий изланишлар олиб боришяпти. Уларнинг нияти — бу йил ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларнинг 70 фоизини янгилашдан иборат.

Тайёрлаб чиқариладиган маҳсулотлар янги турларини яратиш, мавжуд кийим-кечаклар бичиғини такомиллаштириш, янги урф бўлган маҳсулотлар тикиш ҳажмини ошириш учун ҳаракат кенгаймоқда.

Чапдаги суратда моҳир бичиқчи Мавлуда Абдураҳмонова билан Мария Погушкина кийимлик газламасини янги урф бўлган тартибда бичиб кўришмоқда. Ўртадаги суратда уста тикувчи Ҳалима Исломова, назоратчи Гулноза Абдураҳмонова ва тикувчи Муқаддас Ваҳобовалар болаларнинг ёзги бош кийимлари намуналарини назардан ўтказишяпти.

Тажриба цехи. Бу ерда кўп маҳсулот ишлаб чиқарилмайди. Лекин изланиш,, қиёслаш ишларининг самараси чуқур мулоҳаза қилинади. Тикувчи-лаборант РозаСодиқхонова (чапдан учинчи сурат) яратилган янги хил кийимларни ҳар жиҳатдан таҳлил этиб, энг яхшиларини ишлаб чиқаришга жорий этишда жонкуярлик қилмоқда.

Чеварлар ҳам ижодкор кишиларки, уларнинг ҳар бир ҳаракати янгилик яратишга. Яратилган кийим-кечакларнинг ярашиқли турларини ишлаб чиқиш харидорнинг бугунги эҳтиёжини баҳоли қудрат қондиришга хизмат қилади.

Р. ШАРОПОВ олган суратлар.

«Ўзбекистон овози»нинг 75 йиллигига

АРМОН

Эндигина 22 баҳорни кўрган йигитча «Қизил Ўзбекистон» газетасига бош муҳаррир бўлганини тасаввур қиласизми? Ҳа, бу ўринда гап Комилжон Алимов ҳақида кетяпти. Агар у киши ҳаёт бўлганида, шу йил 90 ёшга кирган бўларди. Афсуски, бор-йўғи 35 йил умр кўрди.

Нега шундай бўлди? Бу савол замирида 30-йилларнинг мудҳиш қатағонлари, бераҳмликлар ётарди. Бу даврда миллатимизнинг олтин боши теграсида яланғоч қиличлар гир айланди. Бу қотилликлар кундасига биринчилар қаторида зиёлилар, миллатнинг асл гуллари дучор бўлдилар.

Комилжон Алимов шу қатағонда қурбон бўлган журналист, истеъдодли раҳбар ва маданият арбобларидан бири эди.

1937 йилнинг 12 октябрида қамоққа олинган. Алимовга шундай айблар қўйилган эди: «Комилжон Алимов «Миллий истиқлол» аксилинқилобий буржуа ташкилотининг кўзга кўринган вакили, унинг ғоявий лидеридан. У ўз фаолиятида миллатчилар — Элбек, А. Икромов, М. Рамзи Усмон Эшонхўжаев,Мўминжон Усмонов, Аъзам Айюб кабилар билан тил бириктириб, ташкилот орқали Шўро ҳокимиятини ағдариб ташлаш, Туркистонни Туркия, Афғонистон каби давлатлар билан боғлаб, улар ёрдамида босмачилик ҳаракатини кучайтириш, бу билан эски турзумни тиклаб, уни Иттифоқдан ажратиб олиш учун иш олиб борган. Шунга кўра К. Алимов Ўзбекистон ЖКнинг 60- ва 67-моддаларига кўра айбдор деб топилсин ва қамоққа олинсин».

Комилжон Алимов 1903 йилда Тошкентда саводхон, нуфузли оилада туғилган. У 1916 йилда Кўкалдош мадрасасининг 1-босқичини битирган, рус-тузем мактабини, 20 ёшида эса Туркистон Коммунистик университети (САКУ) ижтимоий факультетини тугаллади.

Дарвоқе, у 17 ёшидаёқ партия сафига кирди. Бу гуруҳда у 1937 йилгача фаолият кўрсатди. К. Алимовнинг бой ва мазмунли фаолиятини ўрганар эканмиз, мазкур ишнинг 2-томи саҳифаларида қуйидаги маълумотлар берилганлигига шоҳид бўламиз. 1927—30 йилларда Москвада «Красний профессура»да сиртдан таълим олган. Бир йил олдин эса — 1925 йилда шу ерда журналистика институтида ўқиган эди.

Гапнинг қисқаси, у ўз устида тинмай изланди: журналистика ва тил-адабиёт, айниқса халқ хўжалигини бошқариш соҳасида катта тажриба орттирди. У раҳбарлик ишларини ўта ақллилик ва ишбилармонлик ҳислатлари билан қўшиб олиб борувчи, ахлоқ ва одоб, саводхонликда ўзгаларга намуна бўлувчи руҳият эгаси, қалами ва дунёқараши ўткир зиёли эди.

Шундай қилиб, К. Алимов ҳибсга олиниб, энг биринчи унинг оилавий ҳаёти, қолаверса, ўзбек журналистикаси қора булутлар қуршовида қолди — текшир-текширлар, сиёсий «ковлаш»лар, маҳбусга нисбатан ноҳақ муносабатлар авж олиб кетди. Алимовлар оиласида тубсиз емирилиш бошланди—бир йўла Олим отанинг тўрт навқирон ўғли қамоққа олинди.

* * *

1990 йилнинг куз фасли. Комилжон аканинг иккинчи укаси Шукрулло Алимов хонадонидамиз.

Отахонга ўз оилавий ҳаётлари ҳақида савол берганимизда бир хўрсиндилар-да, узоқ ўйландилар. Сўнг оҳиста сўз бошладилар.

— Ўғлим, ҳозир 82 ёшга кирдим, кўп қийинчиликлар, мудҳиш воқеаларни ўз кўзим билан кўрганман, бу шўрлик бошимдан ўтказганман.

Шукрулло ота тўсатдан «уф» тортди-да, сўзлашдан тўхтади. Кўзларига ёш келди. Бироз ўтгач, яна сўзида давом этди.

— Отамиз Олимжон Қосим ўғли эскича ўқимишли мулла, пок ва меҳнаткаш одам эдилар. У киши бизни ўз изларидан етаклаб, ўқимишли бўлишимиз учун катта ғамхўрлик қилганлар. Айниқса, бош ўғли — Комилжон акамни Москвага юбориб ўқитганлар. Унинг орқасидан ҳаммамиз эргашган эдик. Раҳматли укам Лутфулла ҳам Москвада ўқиган эди.

Ўша, 1937 йил охирларида акам Комилжонни қамашди.

Ўлкада миллатчи, халқ душмани, хоин тамғаси билан «қама-қама»лар авж олиб кетган пайтлар эди. Иғво, бўҳтон, ғаламислик кучайди: диндор, мулла, домла, хўжа кабилар биринчилар қатори рўйхатга тушди. Бу нопокликда шахсий, оилавий низоси бор баъзи қўни-қўшни, бирга ишлаган миллий сотқинлар ҳам жим туришмади. Улар бир-бирларини кўр-кўрона сотишди. Акам қамалганидан бир ой ўтар-ўтмас, аввал Раҳматилла акамни, уч кундан сўнг Лутфулла иккимизни олиб кетишди. Ҳеч нарсадан хабаримиз йўқ, сабабини билмаймиз. Тергов давомида аниқ бўлдики, биз ака-укалар «миллатчи, аксилинқилобчи, халқ душмани» сифатида ҳибсга олинган Комилжонга ука бўлганлигимиз учун ҳам жиноятчи сифатида қамалган эканмиз.

Раҳматилла акам, мен ва укам ўша йили «учлик»лар томонидан 10 йилдан кесилдик. Ҳаммамиз бу муддатни ўтаб қайтдик. 1949 йилда укам Лутфуллани яна ўша эски «айблов» билан такрор қамоққа олишди. Акам Комилжон эса ном-нишонсиз кетди.

...Тошкент шаҳар, Ҳамза районидаги Олот кўчаси, 11-ҳовлидаги кекса педагог, Комилжон аканинг куёви Ҳакимжон Раҳимов ва журналистнинг бош фарзанди — таниқли муаллима, 1925 йилда туғилган Жумҳура Комилжоновна Раҳимова (Алимова)лар ҳузуридамиз.

Маълум бўлишича, Комилжон аканинг умр йўлдоши Хайри опа 1991 йили 90 ёшида вафот этган. Узоқ йиллар пойабзал фабрикасида ишлаб, халқ душманининг хотини сифатида дард чекиб юрган. Комилжон Алимов 1924 йилда Хайри опа билан турмуш қурган. Орадан кўп ўтмай, яъни 20-йиллар охирларига келиб жумҳуриятнинг барча ҳудудларида асосан зиёлиларни миллатчиликда айблаш оқими кучая борди.

— Онамнинг айтишларича, — дея ҳикоя қилади Жумҳура опа хўрсиниб, отам яхши ниятлар билан жумҳурият бўлдик, бунга ҳам бир йил тўлгани йўқ, умри боқий, ўзига мустақил бўлсин деган ниятда менга Жумҳура исмини қўйган эканлар. Бу исм менга оғирлик қилди, шекилли, кўп балоларга мубтало бўлдик, жумҳураликни кўтара олмадик.

—Бу ерда яна бир гапни айтмай ўта олмайман, — дея гапни бўлди Ҳакимжон ака. — 1928—1929 йилларда жуда кўплаб ўқитувчи, журналистларни миллатчи, ватан хоини, деган айблов билан қамоққа олиш бошланиб кетганди. Бу даврда отамиз Комилжон Алимов таниқли журналист, етук раҳбар эдилар. Ана шу даврда жуда кўплаб ўзбек зиёлилари татар, яҳудий, арман, украин миллатига мансуб аёлларга уйлана бошлашган. Шу йўл билан гўё «миллатчилик айби»дан қутулмоқчи бўлардилар.

Отангиз Комилжон бир куни ҳафа ҳолда ишдан қайтдилар. Шу, 1929 йил бўлса керак, Жумҳура тўрт яшар қизча эди. У киши айтдилар: «Хайрихон, мени кечиргин, мен вақтинча бўлса ҳам ўрис аёли билан яшамасам бўлмайди. Рози бўласан. Сени сира унутмайман. Акс ҳолда мени миллатчи сифатида қамаб қўйишади. Шунга «нима дейсан», дедилар. Мен бу таклифни очиқ кўнгилдан қабул қилганман ва уни қамоқдан қутқариб қолганман.

Афсуски, бошқа миллат аёлига уйланиб «миллатчи»ликдан қутулиб бўлмади, бу армонли замонда.

...Ёшликдан турмушнинг қийинчиликларини бошдан кечирган, жамиятда ҳукм суриб келаётган ҳақсизлигу камситишлар, виждонсизлигу муттаҳамлик, адолатсизлик ва туҳматларга нисбатан исёнкорлик туйғуси Комилжонга оташқалб журналист бўлиб етишиш учун туртки бўлди.

У «Ёш шарқ» газетаси муҳаррирлигини жамоатчилик асосида олиб борди. 1924 йилда у партия ишига кўтарилди. Уни Туркистон Коммунистик (большевик)лар партияси Марказий Комитети матбуот бўлимига бошлиқ қилиб тасдиқлашди.

Матонатли журналист, тадбиркор раҳбар Комилжон Алимовдаги ғоявий ўткирлик, журналистик теранликни эътиборга олган партия Марказқўми 1925 йилнинг 29 декабрида уни «Қизил Ўзбекистон» газетасига бош муҳаррир қилиб тасдиқлади. У муҳаррирлик лавозимида 1926—1927 йиллар орасида фаолият кўрсатди ва 1927—1928 йиллар мобайнида «Муштум» ва «Ер юзи» журналлари муҳаррири вазифасини бажарди.

Шу нарсани алоҳида таъкидлаш жоизки, Комилжон Алимовнинг қисқа, лекин бой ижтимоий-сиёсий ва журналистик фаолиятидаги шуҳрат унинг ҳалол ва оқилона меҳнатлари, ишбилармонлиги ва камтарлиги воқеликни зийраклик билан илғаб олиши асосида камол топди.

1930 йил мартидан бошлаб партия аъзолари раҳбарлик ишларига кўтарила бошланди. Шу йили у Туркистон Марказий Машина-трактор станцияси (МТС)нинг бошлиғи этиб тайинланди. Бу ишда жумҳурият қишлоқ хўжалик машиналарини хўжаликларга расамади билан тарқатиш, улар бажарган ишлар устидан тафтишни кучайтиришдек сиёсий вазифалар ётарди. Шунинг учун ҳам ҳатто районлар МТС раҳбарларининг нуфузли райижроком бошлиқлариникига қараганда юқори турарди. К. Алимов бу сиёсий-партиявий вазифани юракдан бажарди.

1932—1933 йилларда у Иттифоқ Ер Ишлари комиссарлигининг Туркистон бўйича бош тафтишчиси, 1934—1937 йилларда Қорақалпоғистон партия ташкилотининг бош котиби бўлиб ишлади.

Ҳа, уни 20 ёшга тўлган вақтидаёқ «Ўзгаришчи ёшлар» журналига муҳаррир қилишган эди. 22 ёшга тўлганда эса «Қизил Ўзбекистон»дек отахон газетага бош муҳаррир бўлди!

У «Қизил Ўзбекистон»да «5 май — Матбуот куни ва навбатдаги вазифалар», «Бузғунчи гўристон бойқушлари», «Қишлоқда фирқа сиёсати», «Чинакам гулистон бўлсин», «Қизил Ўзбекистон»ни 25 мингга етказайлик», «Газета ва адлия ўртасидаги муносабат» каби сермазмун чиқишлар қилди.

У ўзининг «5 май — Матбуот куни ва навбатдаги вазифалар» деб аталувчи мақоласида янги тузумни вужудга келтиришдаги саъйи-ҳаракатлар ва унинг ғоявий йўналишлари, мақсад ва вазифалари ҳақида фикр баён этар, сиёсий-ижтимоий, бадиий, фалсафий қарашлар тўғрисида гапирар экан, бу билан ўз душманлари «назари»га тушади: «...ижодий кучлар орасида бизни мафкурамизга бутунлай ёт ғояларни талқин қилғувчи тескаричилар борлиғини ҳам унутмаслигимиз керак. Улар кўпроқ эксплуататор синфга тобе шахслардир. Уларнинг дунёқарашларида чиновниклар руҳиятини акс эттирувчилик ҳамон давом этмоқдадир». Охирги жумла муаллифнинг пинҳона «иши»га алоҳида ёпиштириб қўйилди.

Бу даврда К. Алимов мазкур газетада ғоявий ва амалий жиҳатдан ўткир «Ишчи-батрак мактублари», «Қишлоқ мухбирлари ҳаракати» рукни остида кўплаб сиёсий ва маънавий етук мақолалар чоп эттирди. 1927 йили унинг шахсан ташаббуси билан таҳририят ҳузурида «Ёш мухбирлар»нинг олти ойлик курси очилади. Курсда шахсан ўзи ва газета масъул котиби Аъзам Айюб, Ориф Кливлеевлар машғулот олиб борардилар.

— Ўша даврларда «Қизил Ўзбекистон»дек отахон газетада жами бўлиб 9 киши ишларди, — дея эслайди мазкур газетанинг собиқ муҳаррири, таниқли олим Сулаймон Азимов. — Ана шу тўққиз ходим ҳафтада тўрт марта ёки уч марта чиқадиган газетага жавобгар эди: уларнинг ҳар бири газетчиликнинг сир-асрорини аъло даражада биларди. Ҳамма муҳаррирларнинг ҳам шахсий сифатлари, ҳаёти, фаолиятлари ёдимда қолмаган. Эсимга келганларини айтаман: Комилжон Алимов журналист сифатида ўта саводхон, русчага уста, таржима ишларига пеш, ўта хушчақчақ инсон эди. У ўрта бўйли, оқишдан келган, гавдаликкина йигит бўлиб, қаерда ишласа, халқни ўз сўзларигаишонтира олиш қобилиятига эга эди.

Кўза синдирган азизу, сув келтирган хору-зор, деган муҳит қаърида отилиб кетган ўзбекнинг катта ва таниқли журналисти, иқтидорли жамоат ва давлат арбоби Комилжон Алимов 1956 йили айбсиз топилиб, оқланди! Ҳеч бўлмаганидан кеч бўлгани яхши, деганларидек, К. Алимовлар авлодининг кўкракларига шамол тегди. Бу олисларда қолиб кетган армоннинг кеч бўлса-да, рўёби эди.

Ҳайдарали УЗОҚОВ,
республика халқ таълими аълочиси, Журналистлар уюшмаси аъзоси.

Ғ. ХАЙДАРОВ, М. ИНОМОВ

Тожикистон: халқ фожиаси ва дард-алами

(Давоми. Боши газетанинг ўтган сонларида).

Ленинобод вилояти ва унинг маркази Тожикистоннинг бошқа минтақаларига нисбатан жуғрофий жиҳатдан жуда қулай ерга жойлашган. Бу ерга фақат Анзоб довони орқалигина етиб олиш мумкин. Демак жўғрофий жиҳатдан олганда вилоят муҳолафат кучларининг оммавий равишда кириб келишидан яхши ҳимояланган. Бу ерда яшовчи аҳоли асосий оммасининг кайфияти ҳам ўлканинг жанубий ва тоғли районларидаги кишиларникига қараганда бўлакчароқ эди. Бу ерда 1989 йилда ўнлаб кишиларнинг қони тўкилган Фарғона воқеаларини жуда яхши эслайдилар. ва бундан тегишли хулосалар чиқариб олгандилар. Қўқон, Фарғона, Марғилон билан ёнма-ён ҳудудда жойлашганликлари учун қонли воқеалар Хўжандга ҳам кўчиб ўтмасмикин деган хавотирга тушишларида асос бор эди. Бироқ Ўзбекистоннинг қўшни вилоятларида миллатлараро тўқнашув олови ўчирилди, қотиллик қилган кишилар топилди ва жазосини олди. Қўшнилар шошилинч тарзда бу фалокатнинг олдини олиб қолганликлари тинч ва хотиржам яшаш тарафдори бўлган Хўжандда қониқиш билан кутиб олинди, қўшнилари кўрган тадбирни қўллаб-қувватлаб ва тушуниш билан кутиб олдилар.

Лекин ўшанда: бу жиноятларнинг ташкилотчиси ким бўлган? — деган асосий савол жавобсиз қолган эди. Бунга ҳар хил тахминлар мажвуд, лекин хўжандликларнинг кўпчилиги бу ислом ақидапарастларининг иши эканлигига ишончлари комил. Улар Фарғона вилоятини ўз режаларини амалга ошириш олдидан ўзига хос «синов майдони» сифатида танлаб олгандилар!

Фактлар мана шулардан иборат. Тожикистонга сиёсий таъсир кўрсатиш масаласига келганда эса шуни айтиш кераки, Ленинобод вилоятидан чиққан кишилар бу ердаги ҳокимиятнинг юқори бўғинларида етакчи ўринларни анъана бўйича эгаллаб келган ва бу ҳол ўзини оқлар ҳам эди: Хўжанд Душанбега одатда сиёсатни нозик тушунадиган, эсли-ҳушли, мулоҳазали сиёсатчиларни юборар эди. Улар кучларнинг тақсимланишида, алоҳида роль ўйнаган бўлса-да, ўз қўшнилари бўлган ривожланган Ўзбекистондан узоқлашиб кетишни исташ масди.

— Улар кучларнинг тақсимланишида алоҳида роль ўйнамаган бўлса-да, ўз қўшнилари бўлган ривожланган Ўзбекистондан узоқлашиб кетишни исташмасди. Улар Қирғизистон билан ҳам алоқани узишни истаишмас эди. Шимоллик кишилар Тожикистон пойтахтида ўз манфаатларининг камситилишига йўл қўя олмас эдилар.

Ислом уйғониш партиясининг раҳбарларидан иборат бўлган вакилларни ҳаммадан ҳам кўра «Растохез» ҳаракатининг, Демократик партиянинг шиорлари Ленинобод вилоятида қўллаб-қувватланмаганлиги ислом ақидапарастларини айниқса ташвишга солмоқдаки, бу ташкилотларнинг етакчиларига уларнинг таъсири катта эди. Шимолликлар худди тошбақадек ўзларининг ҳудудий доираларида биқиниб олган эдилар.

25.

Воқеалардан бир оз илгарилаб бўлса ҳам шу нарсани таъкидлаш керакки, уларнинг Хўжандда митинглар ташкил этиш йўлидаги уринишлари батамом барбод бўлди. Ақидапарастлик тарафдорларини шаҳар милициясигина эмас, ҳатто вилоят марказида яшовчи аҳолининг ўзи ҳам олдига солиб қувлаб юборди. «Ислоҳотчилар» бир нарсани — улар шимолга ўзларининг таъсири ўтмаслигини яхши англаб олдилар. Энди кучларни жанубда ва Тожикистоннинг марказида бирлаштиришга қарор қилдилар. Қиёс бир оз номатлуб бўлсада, лекин ақидапарастлар: «Бир амаллаб бошни суқиб олайлик-чи, у ёғини эса кўраверамиз!» деган ленинча принципни асос қилиб олгандилар.

Ленинободликлар нима учун курашдилар, республиканинг келажагини қандай тасаввур қилдилар? Бунга бир мазмунда жавоб бериб бўлмайди. Муҳими — фуқаролар урушига йўл қўймаслик! Шимолдаги сиёсий гуруҳларнинг барча вакиллари мана шунинг учун кураш олиб бордилар. Бироқ айримлари муросасозларча қарорни ёқлайдилар: яхшиси бир қатор юқори лавозимлардан воз кечиш, сиёсий аҳволдаги ўз таъсирини камайтириш: бошқалар, анча беқарорлари мухториятни қўлга киритиш, фаол равишда исломлашиб бораётган Тожикистон таркибидан чиқиш ёҳуд иқтисодий жиҳатдан қудратли ва барқарор Ўзбекистонга қўшилиш.

Такрор бўлса ҳам қуйидагиларни таъкидлаб ўтиш зарур. Тожикистондаги қонли воқеаларнинг асосий сабаби Гарм — Помир — Шимолнинг мухолафатда турганлиги эмас. Бу муҳим бўлса ҳам, ҳархолда йўл-йўлакай қўшилган омилдир. Халқ фожиасининг чинакам айбдорлари ҳокимиятга интилаётган ақидапарастлар билан қулай шароитдан фойдаланиб қолишни кўзлаган мафия тузилмалари эди.

Раҳмон Набиев масаласи-чи, у қўйган қадам шароит талабига мувофиқмиди?

У: «Сих ҳам куймасин, кабоб ҳам» қабилида иш тутиб, кетма-кет хатога йўл қўя бошлади. Олий лавозимларни пайдар-пай тақдим қилиб, мухолафат билан ўйнашди. 1992 йил бошида Ички ишлар вазирлиги батамом барбод бўлганлиги унинг узоқни кўра билмаслигидан, вазиятни олдиндан пайқаб ололмаслигидан далолат берар эди. Унинг марҳамати билан Тожикистон ИИВга Помирда туғилган эронпараст жамият қуришга ҳайрихоҳлигини яширмайдиган М. Навжувонов бошлиқ қилиб тайинланган. У кадрларни алмаштириб ташлади. ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ходимларини миллатига ва уруғига кўра ажратишга имкон яратиб берди. Апрелнинг бошига келиб, Душанбедаги Шаҳридон майдонида митинглар бошланган пайтда ИИВ органлари ўз жанговорлигини бутунлай йўқотиб, зиммаларидаги «Мустақил» журналистлар гуруҳлари

26.

вазифаларни бажара олмай қолдилар. Унда Навжувонов асосий ролларидан бирини ўйнади.

У бетарафлик эълон қилиб, қозикалон ҳамда ИУП раҳбарларининг давлат муассасаларини муҳофаза қилишнинг асосий воситасини ўзининг бевосита вазифаларидан четлаштириш тўғрисидаги топшириғини бажарди.

Миллий хавфсизлик қўмитасида ҳам айни шундай ҳол рўй берди. Бу қўмитага собиқ марказдан Душанбега жўнатилган генерал Петкель узоқ вақт раҳбарлик қилди. Мухолиф оммавий ахборот воситалари 1990 йил февралдаёқ унга қаттиқ зарба берган эди. Худди шундай ҳол сўнгги ойларда ҳам такрорланди. Воқеаларнинг бориши Тожикистон раҳбарларига бундай олий мансабга маҳаллий профессионаллардан тайинлаш зарурлигини кўрсатиб турган эди. Шунда мухолафатнинг энг муҳим баҳоналари таянган асос емирилар эди. Бироқ генерал Петкелнинг ўрнини Қозоғистондан таклиф қилинган генерал Стройкин эгаллади.

Табиийки, келгинди шахс яна мухолафатнинг ғашини келтирди. Зотан, Стройкин бир қатор объектив ва субъектив сабабларга кўра мураккаб ва чалкаш вазиятни тез ва тўғри тушуна олмасди ҳам. Буларнинг ҳаммаси хавфсизлик органларида ихтилоф келиб чиқишига олиб келди. Раҳмон Набиев, ўзи ҳам сезмаган ҳолда, давлат тузилишининг икки муҳим қуроли — ИИВ ва МХҚдан маҳрум бўлди. Моҳиятан, 1991 йил бошидаёқ Тожикистонда ҳокимиятнинг фаол емирилиши бошланди, мамлакат шитоб билан тартибсизлик гирдобига кириб борди.

Бу хулосани яна бир факт билан тасдиқлаш мумкин. Май ойидаги майдонларнинг бир-бирига қарши туриши бошланмасидан олдин Душанбедан аҳоли, биринчи навбатда русийзабон аҳоли кўчиб кета бошлади. Сиёсий фитналар ҳамда курашлардан йироқ бўлган оддий одамлар тоғли ўлкада фуқаролар уруши етилиб бораётганини, буни тинч йўл билан ҳал этиш мумкин эмаслигини тушунардилар.

Бунинг учун шарт-шароит жуда етарли эди. Республикада, айниқса унинг пойтахтида кўплаб мустақил нашрлар чиқа бошлади. Бу нашрларда Афғонистон мактабини ўтаган ёш ва ғайратлик кишилар ишлар эди. Уларнинг кўпчилиги уруш йилларида Панж соҳиллари ортида турли совет миссияларида таржимон бўлиб ишлагандилар. Улар, бир томондан уруш жанубий қўшни ҳудудга келтирган қон ва аламни кўриб, иккинчи томондан эса, кофирлар билан курашчиларнинг ғоят художўйлиги ва қатъиятлигини кўриб, зиддиятли ҳис-туйғу билан она юртга қайтгандилар. Совет тарбияси билан миллий ўзлигини англаш қовуша олмасди. Шу туфайли мамлакатдаги давлат ҳокимияти ишдан чиққанлиги, «олиймақомга» эришиш, «мансабдорлар» доирасига кириб олиш имконияти уларни мухолафат қаторига етаклади. Устига-устак мухолафат ўз «гумашталари»га сахийлик билан ҳақ тўларди.

Яна мисолларга мурожаат этайлик.

27.

мухолиф партиялар ҳисобига бир неча бор Эронга ижодий сафарга бориб келдилар. Макка шаҳрига, муборак Ҳаж сафарига борганлар сафида ҳам улар бор эдилар. 1991 йил охиридаги нархнавода бундай сафарлар қиймати ўн минглаб сўмлар билан ўлчанарди. Рағбатлантиришнинг бошқача турлари ҳам бор эди. Турли стипендиялар, жамғарма совринлари таъсис этилар эди. Улар энг «демократик» қалам соҳибларига бериларди. Мухолафат обрў орттира бошлади. Раҳмон Набиев эса ўзининг янги командаси билан обрў-эътиборини йўқота борди.

Шунда пайдо бўлган «мафкуравий тирқиш»ни Теҳрондан келган эмиссарлар тўлдира бордилар. Икки «қардош мамлакат» ўртасида доимий ҳаво кўприги йўлга қўйилди. Тоғли ўлка пойтахтига бизнесменлар, ишбилармонлар, дин арбоблари кела бошладилар. «Тожир»лар афкор оммани фаол чалғита бошладилар. «Сайёҳлар» ҳукуматга қарши партиялар ва ҳаракатлар вакиллари билан тез-тез, аниқроғи, доимий мулоқот ўрната бошладилар. Аҳамияти кам бўлмаган яна бир нарса шуки, Эрон Ўрта Осиё минтақасида биринчи бўлиб Душанбеда ўз элчихонасини очди. Шоҳидлар гувоҳлик беришича, фавқулодда ва мухтор элчи Тожикистон ташқи ишлар вазирлиги вакилларига қараганда кўпроқ мухолафат вакиллари, қозиҳона хизматчилари билан мулоқотда бўларди. Эронлик олий мартабали дипломат телевидение ва радиога чиқишлари, мусоҳабалари сонига кўра президент Набиевдан ҳам ўзиб кетибди...

Раҳмон Набиев вазиятнинг номувофиқлигини, аниқроғи, нозиклигини, тушунганмиди? Шубҳасиз, тушунган эди! Ўз раҳбарлигининг дастлабки пайтида ҳокимиятга интилаётган муҳолафат билан бекинмачоқ ўйнаб, Тожикистонда Россиянинг гегемонлиги тугаганлигини айтгани ҳолда, айни маҳалда Москвага қараб жовдирарди. Унинг бошқа иложи ҳам йўқ эди. Собиқ марказдан Тожикистонга озиқ-овқат маҳсулотлари, ёнилғи-мойлаш ашёлари, саноат моллари келиб турганди. Тушуниб бўлмайдиган Афғонистон билан чегарани Россия чегарачилари қўриқлаб турган эдилар. Ундан ташқари, ислом «демократ»ларининг очиқдан-очиқ қўллаб-қувватлашига қарамай, азалий тинч тоғли ўлкадаги воқеалар олдиндан айтиб бўлмайдиган оқибатларга олиб келиши мумкинлигини Кремлда ҳам тушуна бошладилар. Тушунсалар-да, ҳеч бир иш қилмадилар. Бунда Давлат Худоназаровнинг обрў-эътибори, унинг Тожикистондаги воқеаларни ўзига мос равишда: демократларнинг изчил коммунистларга қарши туриши кучайиб бормоқда, «янгича тўлқин» ўз умрини яшаб бўлган тизим билан бошқа муроса қила олмайди, деб талқин этувчи Россия матбуоти билан дўстона муносабатлари ўз ишини қилди.

28.

АМИР ТЕМУР ЮРТИДА ГАЗЕТА ЮБИЛЕЙИ

ХДП Шаҳрисабз район кенгаши биринчи котиби Мансур Остонов раислигида «Ўзбекистон овози» газетасининг 75 йиллик юбилейига тайёргарлик ва уни ўтказиш комиссиясининг аъзолари ишлаб чиққан тадбирлар комплексини амалга оширишга киришилди. Айни пайтда шаҳар ва райондаги барча кутубхоналарда «Ўзбекистон овози» —75 ёшда» бурчаги ташкил этилиб, унда газета тахламлари, оммавий ахборот воситаларига доир нашрлар қўйилди. Давлат ва жамоа хўжаликлари, саноат корхоналари ва муассасаларда муштарийлар билан партия ходимлари, маҳаллий журналистлар учрашувлари ўтказилмоқда.

Яқинда ўтган район комиссиясининг йиғилишида Шаҳрисабз қишлоқ хўжалиги колледжи директори, комиссия аъзоси Т. Азимов таклифи билан мазкур санага бағишланган катта спорт байрамини ташкил этишга қарор қилинди. Райондаги Парда Шербобоев номли жамоа хўжалиги бошланғич партия ташкилоти секретари С. Мажидова колхоздаги янги маҳаллалардан бирини газета номи билан аташ таклифини ўртага ташлади. Бу таклиф район партия кенгаши томонидан қўллаб-қувватланди.

Газета юбилейи кунлари яқинлашган сари Шаҳрисабзда амалга оширилиши лозим бўлган ишлар кўлами яна ҳам кенгаймоқда. Чунончи шаҳар маданият саройида «Ўзбекистон овози» — 75 ёшда» мавзусида деворий газеталар кўриги ва фотокўргазмалар ташкил этилаётир. Яқин кунларда эса шаҳардаги Амир Темур номли маданият ва истироҳат боғи ҳамда «Оқсарой» хиёбонида шу санага бағишланган байрам шодиёналари ўтказиш мўлжалланмоқда.

— Бу тадбирларни ўтказишга кетадиган ҳаражатларга, район, шаҳар ҳокимликлари билан келишган ҳолда маблағ билан таъминламоқчимиз — дейди район партия кенгаши биринчи котиби М. Остонов. — Жумладан спорт мусобақаси пешқадамлари ва кўргазмалари совриндорларини мукофотлашни ХДП район кенгаши, ҳокимликлар ўз зиммасига олди. Қувончлиси шундаки, кўплаб жамоаларимиз, айниқса, Шаҳрисабз пиллакашлик, «Ҳужум» бадиий буюмлар фабрикалари, консерва, арақ-вино, пахта тозалаш заводлари, Амир Темур номли жамоа хўжалиги бозор иқтисодиёти келтириб чиқарган қийинчиликларни ҳисобга олиб газетага моддий ёрдам бериш ташаббуси билан чиқдилар. Биз бу ҳаракатни маъқулладик. Хуллас севимли газетамиз юбилейи кунлари ҳар бир шаҳрисабзлик қалбида унутилмас воқеа бўлиб қолади.

К. МУСАЕВ.

ДУО ОЛГАН КАМ БЎЛМАЙДИ

Халқимиз бу иборани билиб айтган. Ота-оналар дуосини олиш, уларга ҳурмат ва эътиборли бўлиш бизларнинг фарзандлик бурчимиз. Тошкент райони Кўктерак қишлоғида Ғалаба кунига бағишлаб очилган «Оталар чойхонаси» кўпчиликнинг кўнглидаги иш бўлди. Чойхонанинг очилишида ва қурилишида бош-қош бўлган «Кўктерак» фирмаси билан «Олим — Марҳабо» кичик корхоналаридан ҳамма миннатдор бўлди.

9 май куни бу даргоҳда қўй сўйилиб, элга ош тортилди. Уруш ва меҳнат фахрийлари — отахонлар, қурилиш ишларида фаол қатнашганлар, кўктеракликлар чойхонада тузалган дастурхон атрофига йиғилдилар.

Улуғ Ватан уруши иштирокчиларини Ғалаба байрами билан Тошкент район ҳокими ўринбосари Сирожиддин Аъзамов табриклади ҳамда уларга эсдалик совғаларини топширди. Фахрийларга чойхона қурилишига ҳомийлик қилган «Агрострой» базасига, шунингдек, фаоллардан Аброр Турғунов, Аъзам Турғуновларга миннатдорчилик изҳор этди.

Йиғилганлар ҳузурида Ўзбекистон халқ артисти Нуриддин Ҳамроқулов ўзининг дилрабо қўшиқлари билан иштирок этди.

Кеча сўнгида ўтганлар хотирасига Қуръон оятларидан тиловат қилиниб, фотиҳа ўқилди ҳамда қишлоқ аҳлига шундай шинам чойхонани қуриб берган «Кўктерак» фирмаси аъзолари, «Агрострой» базаси ҳамда вилоят район ҳокимияти номига миннатдорчилик билдирилди.

СУРАТЛАРДА: чойхона очилишидан лавҳалар.
А. ТУРАЕВ олган суратлар.

«Ўзбекистон овози»нинг 75 йиллигига

«ЎЗБЕКИСТОН — ВАТАНИМ МЕНИНГ» кўнгироғи

«ЎТА ХАВФЛИ ЮРИШ».

Суратни Шомурод ШАРОПОВ олган.

• *Тежамкорлик — мустақиллик дармони*

ЗАРАР КИМНИНГ ҲИСОБИДАН?

Нефть маҳсулотларининг нархи осмонга сапчиб кетган бир пайтда уни тежаб-тергаб ишлатмаслик инсофдан эмас, албатта. Бунинг турган-битгани ташкилот кассасига миллион-миллион сўмлаб зарар деган гап. Яқинда Қашқадарё вилояти нефть ва газ маҳсулотлари назорати бўлими томонидан қишлоқ хўжалик органларига қарашли 18 та колхоз ва совхоз кўздан кечирилганда уларнинг кўпчилигида нефть маҳсулотлари сақланадиган омборлар ва шохобчаларнинг аҳволи ачинарли ҳолда эканлиги аниқланди.

Айрим хўжаликларда замонавий ёнилғи тарқатиш қурилмалари бўлишига қарамай, афсуски, улардан фойдаланиш талаб даражасида эмас. Техник қаров кўрсатилмаётганлиги оқибатида вақт ўтиши билан ноёб қурилмалар ишдан чиқаяпти. Бундай муносабат вилоятнинг Қарши, Ғузор, Косон, Усмон Юсупов ва Баҳористон районидаги кўпчилик хўжаликларининг нефть маҳсулотлари тарқатиш шахобчаларида учраяпти.

Қарши районидаги Чўли ота номли давлат хўжалиги ҳар томонлама пешқадам совхоз. Аммо ана шу илғор жамоага қарашли ёнилғи тарқатиш шохобчасига қараб бўлмайди. Мавжуд иккита ёнилғи тарқатиш қурилмасининг ўлчов — метр кўрсаткичи ойналари синған. Кўп жойларига сим ўраб ташланган.

Ғузор районидаги хўжаликлараро чорвачилик корхонасида аҳвол бундан ҳам баттар. Ёнилғи қуйиш шохобчасида нефть маҳсулотлари машина ва тракторларга челаклаб тарқатилади.

Буни тежаб ишлатиш дейиш мумкинми? Йўқ. Корхонада нефть маҳсулотлари тежаб-тергаб ишлатилганда, еттита трактор аккумуляторсиз юрмасди. Агар шу тракторлар бир сменада икки соатгина иш бажармасдан туриб қолса, 28 литр ёнилғи бекор кетади. Бир йилда эса 7 минг литр. Чуқур таҳлилнинг кераги йўқ, оддий арифметика бу.

Шунингдек, корхонада бундан бир неча йил илгари ўрнатилган учта ёнилғи тарқатиш қурилмаси ҳозиргача ишга туширилмаяпти. Давлат мулкига хўжасизларча муносабатни қандай баҳолаш мумкин?

Шу райондаги Куйбишев номли давлат хўжалигида ҳам аҳвол яхши эмас. Шуниси ачинарлики, ҳайдовчиларнинг йўл варақаларида олинган ёнилғини қўшиб ёзиш ҳоллари содир бўлаяпти. «46—43 КФМ» давлат белгили автомашина ҳайдовчиси С. Рўзиқуловнинг февраль ойида олган бензини ҳисоб-китоб қилинганда ана шу нуқсон аниқланди.

Киров номли, «Наврўз» давлат хўжаликларида ҳам нефть маҳсулотларини тежаб-тергаб ишлатишга етарли эътибор берилмаяпти. Ҳатто ишлатилмаган ёнилғилар қайтариб олинмаяпти. Ахир, бу кимга зарар-у, кимга фойда?

Усмон Юсупов районидаги Маҳтумқули номли 34-совхознинг нефть маҳсулотлари сақланадиган сиғим идишлари қаровсиз аҳволда. Ёнилғи қуйиш қурилмаларининг ишлатилмаслиги «касаллиги» бу ерда ҳам мавжуд. 6 дона ёнилғи қуйиш қурилмаси ишлатилмаётганлиги фикримизнинг далилидир. Машина ва тракторларга челаклаб ёнилғи қуйиш давомида маҳсулот нобуд бўлишини совхоз директори Х. Аҳмедов ва ёнилғи қуювчи Б. Ғуломовлар жуда яхши билишади. Аммо, билишади-ю, жонлари ачишмайди.

Косон районидаги Улуғбек номли жамоа хўжалигида ёнилғи қуйиш шохобчасидан олинган бензин ёки дизел ёнилғиси йўл варақасида кўрсатилмас экан. Бу қанақаси? Хўжалик раҳбарларига раис Э. Турсунов, ёнилғи омбори мудири Ч. Йўлдошевга битта саволимиз бор: хўш, хотамтойлик кимнинг ҳисобидан.?!

Бундан кўриниб турибдики, юқорида номлари тилга олинган хўжаликларнинг мутасадди раҳбарлари Ўзбекистон нефть маҳсулотлари давлат — акционерлик бирлашмасининг республикамиздаги барча вазирликлар, концернлар, идоралар, ташкилотлар, хўжаликлар ва ватанпарвар фидойи фуқароларга мурожаатномасида қўйилган вазифаларни етарли англамаган кўринадилар. Акс ҳолда, ҳар бир литр ёнилғини кўз қорачиғидай асраб, тежаб-тергаб сарфлаган бўлардилар. Хўжасизликка чек қўйилмаса, бунинг оқибати ёмон бўлади!

Муҳиддин ШОДИЕВ,
Қашқадарё вилояти нефть ва газ маҳсулотлари назорати бўлими бошлиғи.

• *Хорижлик ватандошимиз мулоҳазалари*

ИСТИҚЛОЛ — УЛУҒ НЕЪМАТ, ҚАДРИГА ЕТИНГ

Ўзбекистон мустақил давлат деб эълон қилингач, шўро даврида ватандан жудо бўлиб кетиб қолган ва ҳозирда Саудия Арабистонида истиқомат қилаётган ватандошлар билан ҳам борди-келди жонланиб кетди. Андижонлик Ҳабибулло Назирхон ўғли 7 ёшида, 1929 йили отаси билан Андижондан Қашқарга кетган. 1945 йилгача Покистоннинг Карочи шаҳрида истиқомат қилишган. Мана, салкам ярим асрдирки, у киши Маккаи Мукаррамада яшайдилар. Ҳабибулло ноёб касб эгаси — катта ҳажмдаги электр музлатгичлар қуриш бўйича йирик мутахассисдир.

Ҳабибулло бу йил Ватанга учинчи маротаба келиб кетди. Унинг мақсади жумҳуриятимизнинг мустақиллиги йўлидаги иқтисодий тараққиётига мақбул тарзда баҳоли қудрат ўз ҳиссасини қўшишдир.

Қуйида ватандошимиз Ҳабибулло Назирхон ўғлининг таҳририятга тақдим этган мақоласини эътиборингизга ҳавола қиламиз.

Аввало, мустақилликнинг иккинчи йилида одимлаётган Ўзбекистон Республикасини 120 дан зиёд чет эл давлатлари тан олиб, неча ўнлаб мамлакатлар дипломатик алоқалар ўрнатган экан, бу хусусда жумҳуриятнинг ҳозирги раҳбарияти, хусусан Президент Ислом Каримов жанобларининг хизматлари эътиборга лойиқ ва таҳсинга сазоворлигини таъкидлашга бурчлимиз. Жаноби Каримов биз истиқомат қилаётган Саудия Арабистонига қилган сафаридан сўнг, хусусан Байтуллоҳни зиёрат қилгач, араб мамлакатлари орасида, шахсан подшоҳимиз нигоҳларида эътибор қозонди.

Ўзбекистонга, она юртим Андижонга учинчи бор келишим. Ҳар гал Ватан мустақиллиги йўлида ташланган собит қадам изларини кўриб хурсанд бўламан. Саудияда туриб матбуот орқали олган янгиликлар тасдиғини кўраман. Ислом динимизнинг қайтадан ривожига кенг йўл очиб берилиши барча мусулмонлар етишишни орзу қиладиган энг муқаддас жойда истиқомат қилаётган биз, ватандошларни беҳад қувонтирмоқда. Бу ўзгаришлар Ўзбекистон ҳукуматининг, хусусан, Президент жанобларининг янгича халқчил сиёсати самараларидир. Буни кўриб туриб эътироф қилмаслик инсофдан эмас.

Бу ўзгаришлар, хусусан, бизларнинг кўзларимизга яққол кўринмоқда ва улардан чексиз миннатдормиз.

Шу билан бирга, менинг кузатишимча, айрим майда-чуйдалар ҳам борки, улар ҳақида индамаслик самимийликка путур етказур эди. Тўғри, бу камчиликлар ҳозирча «ичкаридан» қаралса, унча кўзга ташланмас, аммо синчковлик билан четдан қаралса, яққол сезилади.

Ўзбекистонга кўплаб чет эл вакиллари, меҳмонлар ташриф буюрмоқда-ю, аммо менимча, Тошкент тайёрагоҳидаги тартиботлар рисоладагидай эмас. Бу ердаги айрим тартиб-қоидалар чуқурроқ ўйлаб кўрилмасдан ўрнатилган чоғи. Битта мисол келтирайлик:

Чет эллардаги тайёрагоҳларда меҳмонлар хизмати учун махсус аравачалар мавжуд. Юки оғир киши аравачадан бирини олиб, ундан ўзи фойдаланиши мумкин ёки ҳаммолга хизмат ҳақи тўлаб унинг аравачасидан фойдаланса бўлади.

Тайёрагоҳ атрофида хизмати сезилиб турган камчиликлардан яна бири бозор масаласидир. Барча Осиё мамлакатларига борманг, тайёрагоҳлари ёнида бозор бор. Келган меҳмонлар олди-сотдини келишда шу ердан бошлаб, кетишда шу ерда туғаллайдилар. Бу ҳавас қилса арзийдиган шарқона анъанадир.

Тошкент орқали Ўзбекистонга келаётган чет элликлар тобора кўпаймоқда. Уларнинг ҳар бирида нимадир харид қилиш ва ниманидир сотиш эҳтиёжи бор. Тайёрагоҳ атрофида махсус қонуний бозор ташкил қилиш ва савдо дўконлари сонини кўпайтириш мумкин.

Тошкент тайёрагоҳларида агар бозор ва савдо дўконлари ташкил қилинса, балким кейин бу ерда ўзбек миллий чойхонаси ҳам қурилар. Чунки меҳмонлар, айниқса, ёз ойлари чет элда машҳурланиб кетган ўзбек чойхонасида қисқа муддат бўлса ҳам дам олиб, хушбўй кўк чой ичишни орзу қилиб келадилар.

Ҳамюртларимга учта маслаҳатим бор эди. Биринчиси — истибдод занжири узилиб, мустақиллик кучга кирганига бир ярим йилдан ошган бўлса, аввало шу кунларга етказгани учун яратганга шукрлар келтириш лозим — одамийлик қоидаси мана шу. Иккинчи маслаҳатим — қадимий анъана ва удумларимизни йўқотганимизга 130 йил бўлган бўлса, уни қайта тиклаш учун вақт-фурсат керак. Бинобарин, биздан сабр-қаноат талаб қилинади. Аллоҳ каломида айтганидек: «Инналлоҳу маассобирин» (Аллоҳ сабр қилувчилар билан биргадир).

Учинчи маслаҳатим — аҳли масжидлар кўпроқ иттифоқлик, бирдамлик ҳақида фикр алмашсалар, токи мустақил тараққиёт йўлида ҳамфикрлик, ягона сафдошлик руҳи ҳукм сурса.

Биз, хориждаги ватандошлар мустақилликни ривожлантириш, мустаҳкамлаш йўлида сизлар билан биргамиз, азиз биродарлар! Истакларимиз холисона ва самимийдир. Ўзбекистон йўқотган гавҳарини, ўзлигини топиб олди ва дунёга танилди. Унинг жаҳонаро обрўйи яна ошса, халқ фаровон ҳаёт кечирса, яна маъмурчилик бўлса, деб, кечаю кундуз дуодамиз.

Ҳабибулло НАЗИРХОН ўғли.

Саудия Арабистони, Маккаи Мукаррама.

ХУШХАБАРЛАР

КЕЛАЖАК ЭГАЛАРИ ЭЪТИБОРДА

● Самарқандда ёшларнинг ғайрат-шижоатини эзгуликка йўналтириш борасида ибратли ишлар қилинмоқда. Эндиликда ёшлар ташкилотининг биринчи котиби вилоят ҳокимининг ўринбосари ҳисобланади. Шаҳар ва районларда ҳам ана шундай йўл тутилди. ХДП вилоят кенгаши вилоят ёшлар ташкилоти билан ўзаро ҳамкорлик юзасидан шартнома тузди. Каттақўрғон шаҳар ҳокимлиги ёшлар учун алоҳида дам олиш боғи барпо этди.

Бундай ишонч йигит-қизларни мустақиллик йўлида янада кўпроқ хизмат қилишга чорламоқда. Улар вилоятда амалга оширилаётган эзгу ишларда фаол қатнашмоқдалар. Иштихон, Тойлоқ, Қўшработ, Темирйўл районларида тузилган «Ёшлар жамғармаси» катта иқтисодий муаммолар ечимига ҳам қўл урмоқдалар. Дорилфунун бадиий ҳаваскорлари ўзлари қўйган концертдан тушган маблағни оилавий аҳволи танг талабаларга қўшимча стипендия сифатида бермоқдалар.

Ўзбекистон Ёшлар иттифоқи вилоят ташкилотининг навбатдаги конференциясида ёш авлод олдида турган вазифалар ҳақида кўпроқ гапирилди. Жумладан, маккажўхоричилик, чорвачиликдаги оталиқ унутилди. Талабалар қурилиш отрядлари ҳақида ҳеч ким қайғурмаяпти. Ўсмирлар эътибордан четда қолди. Шу боис биргина ўтган йилнинг ўзида вилоят бўйича 360 ўсмир қора курсига ўтирди. 5 минг нафар ўқувчи эса ички ишлар бўлимлари томонидан рўйхатга олинган.

Бу соҳада ёшлар ташкилотининг ҳаракат йўналиши белгиланди. Вилоят ҳокими П. Абдураҳмонов конференцияда нутқ сўзлади. Бўрибой Бўронов ёшлар ташкилотининг биринчи котиби этиб сайланди.

«Ўзбекистон овози» мухбири.

ПАХТА ТОЛАСИ — ЧЕТ ЭЛГА

Наманган районининг Миришкор қишлоғидаги пахта тозалаш заводи уруғлик ҳосилини қайта ишлашга ихтисослашган. Бу ерда кунига 30 тонна маҳсулот қайта ишланиб, буюртмачиларга пешма-пеш юборилаётир. Тола сифати талаблар даражасида бўлгани туфайли чет эллардан буюртмалар кўп. Шу кунгача Индонезия, Америка Қўшма Штатлари ва Россия Федерациясига 300 тоннадан зиёд тола жўнатилди.

Ф. ЙЎЛЧИЕВ.

УНВОН МУБОРАК!

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг қардош Туркманистон заминига қилган самарали сафари гувоҳи бўлган эдик. Бу сафар икки қардош халқнинг дўстлиги ва ҳамкорлигида янги даврни бошлаб берди. Куни кеча Туркманистондан яна хушхабар келди. Туркманистон Республикаси Президенти Сапармурод Ниёзовнинг фармони билан Ўзбекистон ва Туркманистон халқлари ўртасидаги қардошлик ва дўстликни мустаҳкамлашдаги хизматлари учун таниқли хонандаларимиз Отажон Худойшукуров билан Ортиқ Отажоновга «Туркманистон халқ артисти» унвони берилди.

Санъаткорларимизни юксак унвон билан табриклаймиз ва ижодларида муваффақиятлар тилаймиз.

Ўзбекистон овози

ХАРЧИНОМА

ДИҚҚАТ!

«ТРОПС ВА КО» (МОСКВА ҲИССАДОРЛИК ЖАМИЯТИ) СИЗДАН ИСТАЛГАН МИҚДОРДА ПАХТА ТОЛАСИ СОТИБ ОЛАДИ

Бартер усулида алмашиш ҳам мумкин. Бизнинг таклиф:

— 28 хил навдаги Хитой чойини;

— ГАЗ—31029 ва «Жигули» (хоҳлаган моделлари) автомобилларини;

— Турли хил ўрмон материаллари; пиломатериаллар олишингиз мумкин.

МУРОЖААТ УЧУН ТЕЛ: (095) 386-97-00 (факс)

ДИҚҚАТ!

Ташқи ва ички бозорда муваффақият қозонишни, маҳсулотингиз рақобатга лаёқатли бўлишини, ақлий мулкингизни ҳимоя қилишни, маркетинг сирларини ўрганишни истасангиз — патент идораси қошидаги хўжалик ҳисобида иш олиб борувчи малакали мутахассислар сизни

КУТМОҚДАЛАР!

Сиз учун қуйидаги патент хизматларини кўрсатишга тайёрмиз:

— патент қонунлари талабларига мос равишда ихтироларга, фойдали моделларга, саноат намуналарига ва маҳсулот белгиларига талабномаларни тузиш;

— экспортга, кўргазмаларда намойиш этишга, лицензия сотишга мўлжалланган техника объектларининг патентга лаёқатли ва патент тозалигига эга эканлигини аниқлаш учун экспертиза ўтказиш;

— патент ва илмий-техника ахбороти манбалари бўйича изланишлар ўтказиш;

— маҳсулот белгисини ишлаб чиқиш;

— рақибларингизни ва улар қайси муаммолар устида иш олиб бораётганлигини аниқлаш;

— маҳсулот белгиси билан маркаланган маҳсулотингизни реклама қилиш.

Хўжалик ҳисобидаги гуруҳ патент-лицензия ишлари, ақлий мулкка олинган ҳуқуқларни муҳофаза қилиш, ахборот изланишларини олиб бориш соҳаларида мулкчилик шаклидан қатъи назар барча юридик ва жисмоний шахсларга хизмат кўрсатади!

БИЗНИНГ МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент, Фучик кўчаси, 2-«а»-уй. Телефонлар: 33-71-68, 32-04-69.

1976 йилда чиқарилган, яхши сақланган ЗАЗ—968 автомобилини ва Тошкент районидаги «Минводи» санаторийси яқинидаги 6 сотихли дала участка (водопровод, вагонча, газ, электр, мевали дарахтлар)ни Тошкент шаҳридаги квартирага алмаштираман.

Тел: 34-21-59. соат 09 дан 11 гача. ИРИНА.

• *Луқма*

ҲАРОМ СУРИБ КЕТАДИ-КУ!

Халқимиз рўзингни сот, рўшнолик ол, деб бежиз айтмаган. Рўшнолик, бу — аввало, ёруғлик, тун қаърини ёрадиган чироқдир. Ҳар кун, ҳар соат, ҳар дақиқа ундан баҳрамандмиз. Сув ва ҳаво нечоғли зарур бўлса, электрга ҳам шу қадар муҳтожмиз.

Энергетика тармоғида ишлаётган 70 минг нафардан кўпроқ ишчи ва мутахассис сиз билан бизнинг оғиримизни енгил қилиб хизматга камарбаста бўлиб турипшибди. Иқтисодий мушкулотлар бу соҳага ҳам ўз таъсирини ўтказган, албатта. Ускуна, техника, ёнилғи қиммат. Шу боис электр харажатлари кўпайган. Лекин саноат ҳам, аҳоли ҳам энергия тақчиллигини сезаётгани йўқ. Чунки энергетика қувватлари етарли, малакали мутахассислар бор.

Лекин... хизматга яраша иззат, яъни ҳақ ҳам тўланиши керак. Энергия катта сарф-харажатлар эвазига ҳосил қилинаётган экан, давлат оладиган даромад ҳам хазинага вақтида тушиб туриши керак. Ахир «ҳисобли дўст айрилмас», дейишади. Биз чироқни ёқаверсак, пулини тўламасак. Баъзилар эса уни совурса, ўғирласа, шу ҳам инсофдан бўладими? Ҳаромдан ҳазар қилиш — азалий фазилатимиз. Кексалар «Рўзғорга ҳаромни аралаштирма, суриб кетади», дейишларида жон бор.

Энди чироқни ёқиб, ҳаромхўрлик ҳарисга бефарқ баъзи фуқароларимизнинг номларини халойиққа айтиб ўтиш жоиз бўлар, деб ўйлаймиз:

Оқолтин райони Сардоба қўрғонидаги Бобур кўчаси, 12-уйнинг 2-хонадонида яшайдиган Назаров деган акамиз электр ҳисоблагич ойнасини синдириб. бузиб қўйибдилар-да, «даври-даврон суриб» юравериблилар. Аммо у киши қинғир ишнинг қийиғи чиқиб 500 сўм жарима тўлашга мажбур бўлди.

Ёки Гулистон шаҳрида Ким деган фуқарони (Карл Маркс кўчасидаги 23-уйда истиқомат қилади) олайлик. Бу киши ҳисоблагичдаги пломбани юлиб ташлаб, ялло қилиб юраверган. Бундай мардлик Ким деган акага 400 сўмга тушди.

Тошкент вилоят, Оққўрғон районидаги Охунбобоев номли колхозда турувчи Нишонқулов эса ҳисоблагични тўхтатиб қўйгани — қонун-қоидани бузгани, ҳақ тўламагани учун чўнтагидан 2 минг сўм санаб берди. Товоқсой қўрғонидан Норсудаев, марғилонлик Нурбоевлар ҳам 3 минг ва 1,5 минг сўмдан жарима тўлашди.

Шуни уқтирмоқчимизки, ишлаб чиқарилаётган электр энергиянинг 15 фоизи аҳоли ва коммунал хўжалик эҳтиёжларига берилмоқда. Хайриятки, электр энергия арзон. Республикамизда бир киловатт-соати 40 тийинга сотилмоқда. Бу ўринда қўшни мамлакатлар билан таққослаш маъқул кўринади. Масалан, Қозоғистонда энергия аҳолига шаҳарда 1 сўм 50 тийин, қишлоқда 1 сўмдан берилаётганини айтиб ўтиш кифоядир.

«Тайёр ошга баковул бўлаётган» баъзи фуқароларга шуни айтиб қўймоқчимизки, чироқ ҳақини муттасил тўламай келаётган, қонун-қоидани бузаётган кишиларнинг хонадони Ўзбекистон энергетика назорати корхонасининг йўриғи билан 10 кундан тортиб 1 ойгача ёруғликдан маҳрум бўлиб қолиши аниқ.

Олимжон РАФИҚОВ,
Ўзбекистон Энергетика ва электрлаштириш вазирлиги ахборот маркази бошлиғи.

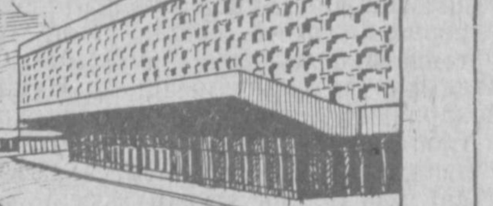

МАНЗИЛИМИЗ: 700083 ТОШКЕНТ, ГСП, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ 32-УЙ.

МУАССИСЛАР:

ЎЗБЕКИСТОН ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КЕНГАШИ ВА «ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ.

«ЎЗБЕКИСТОН ОВОЗИ»

РЕДАКЦИЯЛАР:

Иқтисодий ҳаёт — 33-47-80, 32-53-14.
Ижтимоий ҳаёт — 33-21-43, 32-53-16.
Жиноятчиликка қарши кураш — 33-76-04, 32-26-70.
Вилоят мухбирлари — 33-12-16, 32-57-20.
Хатлар, ахборот ва спорт — 33-12-56, 32-55-16.
«Осиё бозори» — 33-41-89, 32-55-70.
Котибият — 33-72-83, 32-53-06.
Эълон ва билдирувлар — 32-54-12.

Шароф Рашидов фонди — 33-20-36, 32-54-35.
Қабулхона — 32-55-15.

ЎЗ МУХБИРЛАРИМИЗ:

Андижонда — 4-48-85;
Бухорода — 3-96-12;
Гулистонда — 2-26-22;
Жиззахда — 3-31-86;
Қаршида — 3-25-79;
Нукусда — 2-42-62;
Самарқандда — 35-22-90;
Урганчда — 6-72-60;
Термизда — 2-23-01.
Фарғонада — 6-37-16

Навбатчи муҳаррир: А. РЎЗИЕВ.

● Бирорта ҳам хат редакция эътиборидан четда қолмайди.
● Эълонлар кечиктирмай чоп этишга кафолат берилади.
● Қўлёзмалар ҳажми чекланмайди.
● Рўйхатдан ўтиш тартиб № 000120.

Газета офсет усулида А—2 форматда босилади.
Ҳажми 2 босма табоқ, тиражи 166.770 нусха.
Босишга топшириш вақти — 21.00, топширилди — 21.30.
Г—221. № 85.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси 41-уй.

1 2 3 4 5 6.